

Srečno 1961

Lovska koča Kraljev Hrib v Kamniški Bistrici

Foto P. Cvenkel

RAZVOJ LOVSTVA V JUGOSLAVIJI

Dr. ing. Radivoj Jovetić

Do sprejetja zakona o lovu leta 1931 je na ozemlju bivše Jugoslavije veljalo sedem različnih zakonov na tem področju. Po teh zakonih sta bila priznana dva povsem nasprotna sistema organizacije lova — zakupni in regalni. Zakon iz leta 1931 je samo nominalno izravnal ta nasprotja s tem, da so bile tiste banske uprave, kjer je vladal regalni sistem, dolžne v desetih letih vpeljati zakupni sistem. Do poenotenja lovskega sistema v bivši Jugoslaviji ni prišlo, ker lovski zakon iz leta 1931 ni bil odraz želje velike večine jugoslovanskih lovcev, pač pa je bil vsiljen od strani kapitalistične buržoazije, ki so ji njegove uredbe najbolj ustrezale. Zato ni čudno, da je tudi po sprejetju tega enotnega zakona ostalo vse pri starem in smo po končani drugi svetovni vojni, ob uničenih osnovnih sredstvih lovstva, podedovali tudi zmešnjavo v organizacijskem pogledu.

Na področju bivšega zakupnega sistema tedanja oblast ni stimulirala kolektivizacije lovcev. Zakonska odločba, da je zakupnik lovišča le fizična in ne pravna oseba, je preprečevala poskus kolektivizacije. Učinek te pa je bil prav nasproten. Lovci so s kolektivnimi sredstvi, na ime ene ali več fizičnih oseb, dobivali lovišča v zakup, ter jih kolektivno urejevali in koristili.

V regalnem sistemu lovska društva niso imela tolik značaj razredne borbe kot v zakupnem sistemu. Na ozemlju regalnega sistema je bil lov dostopen širokemu krogu lovcev in napredni lovci so po lovskih društvi skušali ublažiti negativne posledice teritorialno neomejene svobode lova. Pričakujoč, da bo združevanje lovcev povečalo družbeno kontrolo na lovskih terenih in ustvarilo pogoje za boljše gojitev in zaščito divjadi, so lovci tudi na področju regala ubrali to smer. Tako že proti koncu prejšnjega stoletja se tudi v teh pokrajinah pojavljajo prve lovske organizacije.

V Srbiji je bilo prvo lovsko društvo osnovano v Beogradu leta 1889, 1890 pa že v Kragujevcu. Zveza, ki je združevala delo vseh lovskih društev v Srbiji, se je osnovala 1899 v Rogotu pri Lapovem.

V Hrvaški se je združevanje lovcev začelo že 1881 z ustanovitvijo lovskega društva v Zagrebu, ki je bilo 1890 preimenovano v »Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribolova«. Po končani prvi svetovni vojni je število lovskih društev v Hrvaški hitro raslo, tako da se 1925 že ustanovi »Savez lovačkih društava Hrvatske«.

V Sloveniji se je konec prejšnjega stoletja, iz tedanjega nemškega lovskega društva izločil in osnoval »Slovenski lovski klub«, ki pa se je 1908 organiziral v »Slovensko lovsko društvo«. Tako Slovenski lovski klub, kakor tudi Sloven-

sko lovsko društvo, sta razen strokovne dejavnosti na področju lovstva imela predvsem nacionalni značaj v splošni borbi proti nemštvu na slovenskih tleh. Po končani prvi svetovni vojni se je SLD zelo okrepilo. Na njegovo pobudo je bila leta 1924 v Ljubljani ustanovljena tudi Lovska zadruga, ki je skrbela za nabavo vseh lovskih potrebščin in je posredovala pri kupoprodaji žive in ustreljene divjadi.

V Bosni in Hercegovini se je začelo z ustanavljanjem lovskih društev že za časa bivše Avstro-Ogrske, zveza lovskih društev Bosne in Hercegovine pa je bila osnovana 1924.

V Makedoniji so prva lovska društva nastala šele po prvi svetovni vojni. Prvo lovsko društvo se je organiziralo v Skopju, kmalu za tem pa tudi v ostalih večjih krajih. Lovska društva v Makedoniji so bila vse do konca druge svetovne vojne včlanjena v Savez lovačkih društava v Beogradu.

V Črni gori je bilo že pred prvo svetovno vojno nekaj društev, vendar se je njihovo intenzivno delo začelo šele po končani vojni. Podobno kakor Makedonija, tudi Črna gora ni imela svoje zveze lovskih društev vse do osvoboditve po drugi svetovni vojni.

V Vojvodini, kot posebni pokrajini bivše Avstro-Ogrske, je po končani prvi svetovni vojni zavladovala zmešnjava v lovstvu. V želji, da odpravijo to neurejeno stanje, so lovci samoiniciativno začeli ustanavljati večje število lovskih društev. Ta akcija je zelo hitro napredovala in je bil že 1922 osnovan tudi Savez lovačkih društava Vojvodine.

V Dalmaciji, na področju katere je bil priznan regalni sistem, je prvo lovsko združenje nastalo že 1889. Po prvi svetovni vojni je število lovskih društev tudi tam naglo raslo, kar je tudi v tej pokrajini kmalu privedlo do ustanovitve Saveza lovačkih društava Dalmacije.

Iz tega, v kratkem prikazanega razvoja vidimo, da so lovci sami iskali način, kako bi omilili negativnosti obstoječe zakonodaje ter so z ustvarjanjem lovskih društev v tem tudi uspeli.

Za časa druge svetovne vojne so bila skoraj do temelja uničena vsa lovska sredstva. Fond zaščiteni divjadi je bil znatno zmanjšan, lovsko orožje pa pobrano. Razbite stare organizacije in preživela predvojna lovska zakonodaja je bilo tisto, kar je izzvalo samoiniciativo lovcev, da v prehodni povojni dobi prevzamejo skrb za zaščito divjadi in pokažejo pot k izgradnji novega socialističnega lovstva. Izkušnje iz preteklosti so bile pri tem dragocene. Lovci s področja bivšega zakupnega sistema so uspeli, da s kolektivnimi sredstvi dobe v zakup lovišča, ki so jih že nekoč kolektivno upravljali in koristili, ter so

»Lisica«

Foto H. Robl

težili za tem, da to najbolj prikladno obliko organizacije lovstva izvedejo tudi v novi socialistični Jugoslaviji.

Ko so lovci s področja bivšega regalnega sistema videli v lovskih društvih najustrežnejši način za zaščito divjadi in za napredek lovstva v celoti, so krenili po isti poti. Na ta način se je že v prvem povojnem letu oblikovala cela vrsta lovskih društev na področju vseh federativnih

enot, in zato ne preseneča, da smo komaj dve leti po osvoboditvi dobili Splošni zakon o lovu. Osnovna načela nove lovske zakonodaje so postavili lovci sami, deloma v času med obema svetovnjima vojnama, ko so se borili z nedemokracijskimi in vsiljenimi določbami zakona o lovu iz leta 1931, deloma pa po osvoboditvi, ko so samoiniciativno ustvarjali novo demokratično lovsko organizacijo, ki razen športne strani zelo

resno uveljavlja tudi gospodarsko komponento, v sestavu splošnega ljudskega gospodarstva v državi.

Splošni zakon o lovu je kot izraz volje ljudskih množic likvidiral oba prej obstoječa sistema. Staremu, v kapitalizmu rojenemu zakupnemu sistemu, je manjkala demokratičnost, regalnemu sistemu, kot podaljšku stare in široke Turške svobode lova, je pa manjkala teritorialna razdelitev lovnih terenov v omejena lovišča, brez katere si ni mogoče misliti lovskega gospodarjenja. Po novih predpisih, povsem nasprotno prejšnjemu zakupnemu sistemu, fizična oseba ne more dobiti v upravljanje in izkoriščanje nobenega lovnega terena, temveč je ta pravica priznana edino lovskim kolektivom in v prehodni dobi tudi raznim, v ta namen posebej formiranim ustanovam in podjetjem. S tem, da je pravica upravljanja in izkoriščanja lovišč priznana le lovskim kolektivom, so novi predpisi hkrati likvidirali tudi prejšnjo teritorialno neomejeno svobodo lova.

Bodoča politika lovstva v naši državi se mora vse bolj orientirati na krepitev osnovnih lovskih organizacij (društev, družin), ki imajo perspektivo, da v bližnji bodočnosti prevzamejo neposredno upravo nad vsemi lovnimi tereni v FLRJ. K temu cilju vodi pot, ki jo lahko — po mojem mišljenju — razdelimo v dve etapi.

Prvo etapo predstavlja takšna organizacija lovstva, kjer lovsko društvo, za pravico izkoriščanja lovišča, plača celotni družbi določeno »zakupnino«. Ta zakupnina, kot ekonomska kategorija, mora načelno biti enaka ustrezajoči lovni dopolnilni zemljiški renti. To se pravi, da je določena zakupnina toliko visoka, kolikor znaša vrednost odrejenega odstrela v določeni zakupni dobi, odpadeta pa monopolna in absolutna zemljiška renta. Nominalne zakupnine, ki gredo direktno v breme gojitelja in proizvajalca divjadi, je treba ukiniti, ker so ekonomsko neupravičene in ker delujejo destimulativno na proizvodnjo lova, kar je vsestransko škodljivo.

Drugo etapo predstavlja takšna organizacija lovstva, v kateri kolektivi lovcev, organizirani v lovskih društvih, postanejo samostojni upravitelji njim poverjenih lovišč in kot družbena organizacija s svojo pretežno amatersko dejavnostjo usmerjajo in vodijo to panogo narodnega gospodarstva. Na osnovi gospodarskega računa pa del ustvarjene akumulacije v raznih oblikah odstopajo družbi.

Drugi etapi poti v socializacijo lovstva je za sedaj najbližja organizacija lovstva v LR Sloveniji. Ta je že na tem, da lahko že skoraj docela loči finančne dajatve individualnih lovcev za izvrševanje lovskega športa od dohodkov in dajatev kolektivnega lovskega gospodarjenja. Slovenska lovška organizacija že sedaj precej natančno evidentira finančni rezultat lovskega go-

spodarjenja pri vsaki lovski družini. Prepričani smo, da je že blizu čas, ko bodo lovske družine, ob razširjeni reprodukciji lovskega gospodarjenja, lahko družbi odstopale svoje akumulacije. S tem bo lovška organizacija prerasla v skupnost svobodnih lovnih proizvajalcev, ki bo svojim članom nudila obilo možnosti za izvajanje lovskega športa, z druge strani pa družbi odstopala del viška novoustvarjene vrednosti, t. j. viška proizvodnje, oziroma viška vrednosti dela.

Analogno temu tudi naloge, ki se postavljajo pred lovška društva, niso ne lahke, ne majhne. Večja decentralizacija, posebno na področju bivšega regalnega sistema, dviganje strokovnosti lovcev, kakor tudi vpeljava trdne discipline, so činitelji, ki bodo nedvomno dosti pripomogli, da se te naloge z uspehom izvrše.

Če stojimo na stališču, da lov ni enostranska dejavnost, moramo priznati tako športno kakor tudi gospodarsko komponento, ki sta pa obe zelo tesno medsebojno povezani. Če vzamemo, da je lov kot šport zadeva proste volje vsakega svobodnega državljana FLRJ, menimo, da tudi vsa osnovna in obratna sredstva, ki so vezana na ta šport, gredo v osebno breme tistih posameznikov, ki so se včlanili v lovška društva zgolj z namenom športnega izživljanja.

Nasprotno tej čisto športni dejavnosti pa gospodarska dejavnost (gojitev divjadi) ni vprašanje proste volje posameznega lovca. To komponento smatramo za kolektivno gospodarsko, ker je njena glavna naloga gojitev in reprodukcija divjadi in kot taka predstavlja del splošno ljudskega gospodarstva. Kakor vsaka druga gospodarska dejavnost, tako tudi ta zahteva določena osnovna in obratna sredstva. Potencialna vrednost (divjad v prosti naravi) in prometna vrednost (uplenjena divjad) so produkti te dejavnosti, ki se v trgovini spremenijo v denar, potreben za nadaljnjo reprodukcijo.

Drugih osnovnih poti v današnjih pogojih, po našem mnenju ni. So pa možne razne variante in načini, ki bi služili kot temelj bodoče politike v razvoju gospodarjenja lovskih društev. Če smatramo, da je osnovni namen lovske dejavnosti v tem, da bodo lovci imeli kar največ najrazličnejših športnih užitkov, s ciljem, da na ta način in hkrati skrbijo za urejevanje lovišča, gojitev in čuvanje divjadi, to se pravi, da se na polju lovstva tudi gospodarsko udeležujejo, se potrebna finančna sredstva lahko oskrbe s prodajo žive in mrtve divjadi na domačem in tujem tržišču. Nekatere ljudske republike (Slovenija, Hrvaška) že gredo po tej poti. Toda to zahteva visoko zavest vseh članov lovskega kolektiva in objektivno razumevanje nujnosti takega načina gospodarjenja, kar pa v nekaterih ljudskih republikah še ni prišlo do izraza. Po našem mnenju je taka pot najboljša in najbolj dostopna, ker ne gre na škodo lovsko-športnih užitkov naših lovcev, ker dviga kvaliteto in asortiman preskrbe

mesa na domačem tržišču in pozitivno deluje na našo zunanjo trgovinsko bilanco.

Drugi način preskrbe sredstev za gojitev divjadi, katerega že prav tako koristijo nekatere ljudske republike, je odlov in prodaja žive divjadi. Četudi je finančno veliko bolj učinkovit, je mnogim lovcem manj dostopen, ker na prvi pogled pomeni zmanjšanje športnih užitkov naših lovcev. Dokler ta način služi preskrbi sredstev za reprodukcijo divjadi, služi tudi povečanju lovsko-športnih užitkov, ker ima kot tak tudi svoje opravičilo.

Tretji način preskrbe sredstev, ki so potrebna za gojitev divjadi, je v napredku lovskega turizma. Naravne lepote naše zemlje, bogastvo visokovrednih vrst divjadi in redkih lovskih trofej kakor tudi visoka stopnja v ureditvi nekaterih lovišč, privabljajo vse večje število tujih lovcev, ki v zadnjih letih v vedno večjem številu obiskujejo naša lovišča. Tudi ta način nekateri lovci obsojajo, češ, da gre v škodo njihovih lastnih športnih užitkov. Če objektivno pogledamo,

je pa ta način večstransko koristen, ker razen preskrbe sredstev za lovsko gospodarstvo deluje tudi pozitivno na našo zunanjetrgovinsko bilanco in hkrati dviga propagando za naš turizem kot celoto.

Vsak od zgoraj opisanih načinov je v določenih pogojih sprejemljiv, ter ga je treba posamezno ali pa kombinirano do določene meje tudi koristiti. To mejo pa določata zmogljivost lovišč in višina sredstev, potrebnih za napredek našega lovstva.

Osnovni obrisi naše lovske politike, ki so jih po osvoboditvi načrtali in postavili sami lovci, v skladu z demokratično ureditvijo naše države, morajo ostati tudi v bodoče. S krepitvijo lovskih organizacij, ki naj bodo dejanski upravitelji in koristniki naših lovišč, morajo postopoma odmreti vse druge oblike v upravljanju lovstva. Te so bile v povojni etapi nujne in koristne, so pa v višji fazi socialističnega razvoja manj pomembne in v bližnji bodočnosti tudi nepotrebne.

J. F.

Ali je to prav ... ?

Peter Dobrila

Takoj po naši osvoboditvi je lovska organizacija Slovenije prevzela v upravljanje kaj čudno dediščino: prazna lovišča in še bolj čudne odnose do tiste redke divjadi, ki slučajno ni obvisela v zanki ali ki je ni zrušila svinčena toča z rok tistih, ki so si našo narodno osvoboditev razlagali po svoje in bili prepričani, da je nastopila »popolna svoboda« tudi v naših loviščih, da torej smejo po mili volji loviti in streljati divjad vseh vrst, ne glede na spol in lovopust.

Da bi preprečili nevarnost, ki je po tej plati pretela divjadi z iztrebljenjem, je naša ljudska oblast izdala Začasni zakon o lovu; s tem pa se je pričela tudi bitka za odpravo nelovske miselnosti, za vzgojo lovcev ter za dvig staleža divjadi.

Uspehi štirinajstletnega dela, združenega z ogromnimi napori in finančnimi žrtvami, niso izostali. Danes so naša lovišča spet polna in bogata z vsemi vrstami divjadi. Z uvedbo socialističnega načina lova pa je dana pravica do lova vsakemu poštenemu jugoslovanskemu državljanu, ki se vključi v lovsko organizacijo, da bi gojil lovski šport in se v njem tudi po lovsko izživil, seveda če se prostovoljno podredi zakonitim določilom o lovu in ravna z divjadjo lovsko pravično.

Naša domovina je dežela neizmernih naravnih lepote, h katerim spada tudi divjad, ki privablja k nam leto za letom več inozemskih lovcev. Zlasti se za našo divjad zanimajo lovci iz tiste dežele, v kateri je malo pravih lovcev, lova

in strela željnih pa na pretek in kjer je puška, mreža, limanice, past in zanka že opravila svoje.

Prihod inozemskega lovca v naša lovišča je razveseljiva in za naše lovsko gospodarstvo koristna zadeva, vendar le dotlej, dokler zalezuje, čaka ali strelja našo divjad človek, ki je — ne glede na svojo življenjsko raven — pravi lovec, prepojen z ljubeznijo do divjadi in se trudi, da bi lovil na športen in lovsko pravičen način, kar je nedvomno drago tudi plemenitemu inozemskemu lovcu: Ob povratku v domovino je takemu lovcu v zadoščenje plen, zlasti pa trofeja, ki jo bo čuval kot trajen spomin na bogata jugoslovanska lovišča. S tem pa je v gospodarskem pogledu nedvomno ustrezno tudi upravnemu organu lovišča samega.

V pravilniku Lovske zveze Slovenije je poleg drugega določena tudi višina prispevka, ki ga morajo plačati za odstrel posamezne divjadi tudi inozemski lovci. Vsaka lovska družina v Sloveniji lahko odstopi, če ima za to pogoje, nekaj pernate ali dlakaste divjadi v odstrel inozemcu, ki je seveda voljan da se ravna po predpisih našega lovskega zakona ter loviti na lovsko pravičen način.

Inozemski lovec, ki je po omenjenem tarifnem pravilniku plačal vse prispevke, si je pridobil tudi pravico do uplenitve ene ali druge vrste naše divjadi. Ni pa si s tem še pridobil pravice, da sme v lovišče s kakršnim koli orožjem in pravice, da strelja po naši divjadi po mili

Foto Zafir

volji. Tu imam v mislih one inozemske lovce, ki prihajajo k nam na poljski lov z avtomatskimi puškami-šibrenicami na pet nabojev, iz katerih grmijo »rafali« za letečo kito ali posamezno poljsko jerebico, drobno prepelico, grlico, kosca ali fazana tako dolgo, dokler ne izpraznijo poslednjega naboja iz svojih avtomatskih pušk.

Takim lovcem se navadno mudi, avtomatsko orožje pa uporabljajo zato, da v pičlo odmerjenem času pobijejo in poberejo čimveč. Zato je pravi namen takih »kanonad« na našo poljsko pernatost divjad na dlani.

Pri takem načinu lova se je že dogodilo, da so trije ali štirje Italijani v enem dnevu izstrelili iz avtomatskih pušk na naše poljske jerebice nič manj kakor 700 nabojev, pobrali pa so le okrog 90 jerebic. Če ti dve številki primerjamo med seboj, znaša odstotek zadetkov — glede na pobrane jerebice — pičlih 13 %. Manjka nam pa odstotek za tiste zastreljene jerebice, ki so po strelu sicer še nekaj časa letele, potem pa so — kdo ve kje — padle, poginile in segnile, če jih niso požrle ujede ali druge roparice. Ranjenih jerebic je bilo prav gotovo mnogo več kot tistih, ki so jih pobrali, a se strelci zanje niso zanimali. Važne so bile samo tiste, ki so jih pobrali ter odnesli iz naših lovišč.

Ne dvomim, da vsakokratni vodja lova na poljsko pernatost divjad zaračuna inozemcu tudi tiste ptice, ki so padle, pa jih niso našli, oziroma tiste, ki so bile videti zadete, pa so odletele dalje. Kdo pa naj povrne škodo pri jerebicah, ki so bile zaradi »kanonade« iz avtomatskih pušk zadete, niso pa tega nakazale in kljub temu poginile v breme našega lovskega gospodarstva. Ali je to prav...?

Ob tako poraznih dejstvih se nehotе vsiljuje vprašanje: prvič, ali so taki inozemski lovci, ki lovijo pri nas poljsko pernatost divjad z avtomatskimi puškami, lovsko pravični in do kod sega njihova lovska morala: drugič, ali so upravitelji zaupanih jim lovišč ravnali lovsko pravično te-

daj, ko so dopustili uporabo avtomatskega orožja pri lovu na našo poljsko pernatost divjad; tretjič ali je lovsko pravično usipati iz avtomatskih pušk — ne glede na njih domet in trošenje — točo svinca na našo poljsko pernatost divjad vse dokler jo je videti letečo; četrtič, ali naj bodo devize plačilo tudi za pokol naše poljske pernatost divjadi?

Res je, da se nekatere lovske družine včasih znajdejo v finančni stiski, zlasti tedaj, ko je treba poravnati razne obveznosti, med katere spada tudi povračilo škode, ki jo je povzročila divjad na poljskih in drugih kulturah. Menim pa, da omenjeni način oddaje poljske pernatost divjadi v odstrel inozemcu še ni opravičilo za pridobivanje manjkajočih finančnih sredstev. Na ta način pridobljene devize pa ne morejo poplačati štirinajstletnega napora in finančnih žrtev, ki smo jih vložili v naša lovišča z namenom, da bi ohranili to, česar nam ni pobrala vojna vihra in da bi dvignili stalež vse naše divjadi. In ali ne gojimo divjadi predvsem zase, za naše razvedrilo?

Avtomatska puška šibrenica je primerna za lov na volčja krdela, morda včasih tudi — z idealko polnjenimi naboji — za lov na divje prašiče in morda celo za lov na vodne lovne ptice selivke. Pri lovu na pernatost in dlakasto poljsko divjad pa povsem zadostuje dvocevna puška šibrenica v rokah lovca, ki ga spremlja šolan pes ptičar. Če ta lovski običaj velja za domačina, člana naše lovske organizacije je nujno, da se po njem ravna tudi inozemski lovci, ki prihajajo k nam in katerih dolžnost je tudi paziti, da ne streljajo na vse, kar se premika, sicer se lahko pripeti še kaj hujšega, kakor se je pripetilo članu italijanske lovske skupine, ki je pred kratkim lovila pri nas, ko je svojega rojaka, ki se je premikal za visoko koruzo, »spoznal« za jerebico ter mu nasul pod kožo pest drobne svinčene kaše.

Lovska pravičnost je le ena, ki naj jo ustrezno predpiše lovni red tudi za tuje lovske goste.

Kritičen pogled na skupne love

Slavko Kovač

Doživljaji prejšnjih let pa tudi letošnje lovne sezone me silijo, da zapišem nekaj kritike na račun pomanjkljive organizacije skupnih lovov. Nikakor nočem trditi, da nisem užival na dobro organiziranih in izvedenih lovih, toda dostikrat se mi je zgodilo, da sem kljub obilici divjadi in obilnemu plenu, šel iz lovišča slabe volje. Morda sem včasih prekritičen in me motijo stvari, ki jih drugi lovci niti ne opazijo.

Mnogim lovcem so brakade na zajca in lisico najljubša oblika skupnih lovov. Tudi sam uživam bolj pri melodičnem zvenenju goničev kakor pri huronskem kričanju gonjačev in več mi pomeni skromen zajček, ki ga uplenim pred vriskajočim goničem kot kopica plena, ki ga po strelu niti ne poberem in ga vlačijo gonjači za seboj kot mrhovino. Toda znano je, da so okusi različni in je o tem težko razpravljati.

Ves užitek na brakadi pa ti lahko pokvarijo večje ali manjše nepravilnosti, ki včasih ogroze tudi uspeh lova ali pa celo zdravje in življenje kakšnega lovca. Ponekod je zelo priljubljena navada, da lovci zjutraj ne pridejo vsi na zbirališče, marveč posamezniki že zjutraj zasedajo čakališča, seveda brez vednosti lovcev in vodje lova. Nadalje se nekateri zelo radi postavljajo pred svoje tovariše na takomenovana »roparska« stojišča in uživajo v tem, da prestrežejo divjad. Take nerodnosti je prav lahko odpraviti. Energičen vodja lova bo dosledno zahteval, da se lovci zbero na jutranjem zbirališču ter bo določil postavljanje na stojišča. V veliko pomoč so mu oštevilčena stojišča. Na brakadah se pogosto zgodi, da se morajo strelci med pogonom prestaviti na nova stojišča in prav takrat se začne zmešnjava in nered. Nekateri predčasno zapuste svoja mesta v želji, da si čimprej pribore najboljše čakališče, drugi zopet tavaajo po lovišču in se ne znajdejo. Tu je dolžnost vodje lova, da tudi za prestavljanje da natančna navodila in to poveri izkušenim lovcem, ki dobro poznajo stojišča. Res pa je, da je na brakadah še najmanj nepravilnosti in tudi najmanj nesreč. Sam način lova namreč sili k mirnosti in zbranosti, stojišča so pa navadno med seboj precej oddaljena in ni tolikšne nevarnosti pred »divjimi« strelci.

Nevarnejša je zadeva v nižinskih loviščih. Opisal bom dva lova, ki sem jih doživel in sta mi krepko zagrenila lovski užitek.

Prvi lov se je vršil v tipično nižinskem lovišču, predvsem na fazane. Ob pričetku je lov potekal še dokaj organizirano. Sem pa takoj opazil, da je med gonjači mnogo lovcev, ker je krepko pokalo in le redek dolgorepec je preletel strelsko črto. Nisem ozkosrčen in uvidim, da imajo tudi lovci v pogonu pravico streljati, se-

veda le tako dolgo, dokler ne ogrožajo svojih tovarišev. To bi bilo možno na ta način, da bi ca. 200 metrov pred strelsko črto obesili puške na ramo in pognali fazane, ki so po tleh prišli do strelske črte in se tam pritiskali. Žal tega ni bilo. Na fazane, ki so se dvigali v ozkem pasu med gonjači in strelci, je pričelo divje streljanje, pri katerem bi moralo po vsej pravici poleg divjadi obležati tudi nekaj lovcev. Višek pa smo gosti doživeli v zadnjih pogonih, ko so nas postopoma zapustili vsi domačini in ušli med gonjače. Mi pa smo se le bolj zaradi videza postavljali ob robu gozda. Seveda smo pri tem iskali bližino čim debelejših dreves.

Drugi lov je bil v lovišču, ki je delno hribsko, delno pa nižinsko. Lov na polju organizira družina po vzorcu gozdnih brakad. Po vsem polju razpostavi lovce, gonjači, med katerimi je tudi precej lovcev, pa poženejo s pomočjo vseh psov, ki jih družina premore t. j. od istrijanca pa do ptičarja. Slika, ki se nudi treznemu opazovalcu, je dokaj nenavadna. Zaradi dobrega staleža je po polju zelo živahno. Goniči divje gonijo zajce, seveda le na oko, trop psov se zaganja na vsak strel, gonjači kriče in v skupinah tekajo za obstreljenimi zajci. Pri pobijanju obstreljene divjadi se nudijo nečedni prizori. Lovska strast se razplamti in vse pogosteje streljajo lovci na stojiščih med gonjače. Nihče ne pazi več, v katero smer strelja. Sicer pa to itak ni možno, kajti lovci stoje spredaj in lovci, ki jih je pogon že prešel, tvorijo zadaj za gonjači svojo strelsko črto. Sam pa stojiš sredi tega direndaja in ne veš kam bi se umaknil, da bi bilo bolj varno. Mimorede pa imaš čudne občutke v trebuhu, ko zagledaš cevi, ki love zajca in so naperjene v tvoja prebavila. Ob koncu pogona še olajšanje, ko opaziš, da strelec s svojo brizgalko ni pokosil skupine lovcev, ker so se ti iz previdnosti vrgli na tla. Razburja pa se nihče. Lovina je dobra in razpoloženje tudi.

Kako drugače pa bi lahko izgledal tak lov, če bi bil pravilno organiziran. Stojišča bi smela biti samo na krilih tako, da bi imel pogon obliko podkve, v pogonu pa največ po dva gonjača med vsakega lovca, ker je le na ta način možno držati red in brzdati temperamentne fante. Za gonjače tudi ne vzamemo sedemletnih otrok, temveč že starejše fante. Važno je tudi vprašanje psov. Goniči in braki jazbečarji ne spadajo na polje in jih tudi s tem lovom pokvarimo. Na polje spada le pes, ki išče pred puško in le kratko požene divjad, pa se takoj zopet vrne. Temu namenu najbolje služijo španjeli, včasih tudi primerno izšolani jazbečarji in lov. terijerji. Ptičarjev na takšen lov navadno ne puščamo, temveč jih držimo le ob sebi in uporabljamo za

Foto R. Čenčič

donašanje ali iskanje obstreljene divjadi. Tako organiziran lov, ki se umirjeno pomika preko polja in se približno na vsakih dvesto metrov na znak vodje lova ustavi, da je možno izravnati strelsko črto ali pa poiskati obstreljeno divjad, nudi res užitek vsakemu lovcu. Poskrbljeno pa je tudi za varnost udeležencev. Lovci streljajo zgolj naprej in nazaj, prepovedano jim je puško vleči skozi strelsko črto itd.

Temu ali onemu se bo zdel moj članek pretiran. Opozoril bi samo na vse pogostejše ne-

sreče na lovu, o katerih pa lovska javnost tako malo zve. Menim, da ne bi bilo napačno, najbolj tipične primere opisati v Lovcu. To zasledimo tudi v drugih lovskih revijah celo iz dežel, kjer je lovstvo še bolj razvito kot pri nas.

V lovskih družinah smo uspeli urediti vprašanje gojitve in gospodarjenja, verjetno pa smo nekoliko zanemarili izvajanje lova. Primerno vzgojno delo, pri nepopoljšljivcih pa ostre disciplinske kazni, bodo napravile tudi tem nedostatkem konec.

»Naša srnjad je bolna«

M. Š.

Pod tem naslovom je P. T. V LOVCU 1960-6 opozoril na obolevanje srnjadi, ki v nekaterih okoliših čez mero poginja. Do sedaj v lovskem tisku na ta klic ni bilo odmeva, ne od strani lovcev in ne od strokovno znanstvenih ustanov. Lovci niso poročali, če so še kje in v kakem obsegu opazili podobne pojave in zato se znanstvene ustanove niso dalje bavile s to zadevo. Iz tega bi sklepal, da je bolezen zajela le majhen predel, da je med tem zamrla in da nadalje ni omembe in raziskave vredna. Morda je tako in gotovo bi želeli, da je tako. Spričo pojava bolezni pa vendar le ne bi smelo biti tako. Lovci-gojitelji bi se pri tem le morali vprašati, ali je ta bolezen primaren ali sekundaren pojav in kaj je temu vzrok. Ako je prvo, je to stvar bakteriologov; če je pa bolezen sekundarna, posledica neustreznih bioloških razmer, je to predvsem stvar biologov in lovcev. Znano je, da je srnjad izmed cervidov najboljčutljivejša divjad glede na življenjske pogoje, oziroma na spremembe teh. Razumljivo je to, ker je srnjad v prehrani najbolj izbirčen prežvekovalc in zahteva po letnih časih najrazličnejšo hrano, ki jo more nuditi le narava z najbogatejšim rastlinstvom. Spričo tega je umetna prehrana (krmljenje) zgolj pomoč v sili, da srnjad prebije izredno trde zime v naših bolj ali manj na rastlinstvu osirotelih gospodarskih gozdih. S tem hočem reči, da srnjad sama pokaže, če ji življenjski pogoji godijo ali ne. K temu pogojem spada v prvi vrsti naseljenost, stalež. Kakor rečeno, je srnjad v prehrani sila izbirčna in zato potrebuje za svoj zdrav in krepek razvoj in obstoj, razmeroma veliko okolje, ki se po letnih časih večkrat menja. Če še vemo, da je srnjad zvesta kraju in njen življenjski prostor v normalnih, zanjo ustreznih pogojih, ne presega povprečno 200 ha, nam bo jasno, da na tako omejenem prostoru lahko od časa do časa zmanjkuje ustrezne hrane. V tem primeru srnjad reagira z zmanjšanjem telesne teže (moči), nazaduje v kakovosti rogovja, zarod je slabotnejši, večajo se obolenja vseh vrst, pojema odpornost in podobno. Če nastopajo taki pojavi in sprva zmanjšanje telesne teže, je to znak prenaseljenosti, prevelikega staleža, pomanjkanje prehrane. Za oslavljenjem telesa pa se vrste vse druge posledice, med katerimi je morda tudi ta, ki jo omenja pisec omenjenega članka.

V naših razmerah menim, da je stalež okoli 5 srnjadi na 100 hektarov primeren in maksimalen za gospodarsko znosljivost naših rastlinskih kultur. Tak normalen stalež je mišljen tako, da srnjad dobi tudi pozimi dovolj naravne hrane. To je pa le moja osebna domneva in bi stvarna dognanja mogla dati le strokovnjaško izvedeno bonitiranje s kategorizacijo po bazenih ter sta-

tistika, ki bi v nekaj desetletjih potrdila ali popravila postavke normalnega staleža po številu, tipu in teži srnjadi. S tem bi bilo možno določiti normalne tipe za posamezna biotopska področja kot podlago in izhodišče za smotrno, biološko pravilno gojitev. Prenaseljenost, to je pomanjkanje prehrane, se vzporedno z zmanjšanjem teže, kaže v pojavu preštevilnih gubarjev ali srnjakov s slabim rogovjem. To pa moremo ugotoviti, če imamo za tisto okolje postavljen normalen tip srnjadi in posebej za srnjaka. To bi bila institutska naloga s sodelovanjem lovcev.

Namen gojitve je, čim več močne, zdrave divjadi z močnimi trofejami. Temeljni pogoj za to pa je uravnovešeno spolno razmerje okoli 1:1. Gotovo je pri nas ženske srnjadi preveč. Vzrok temu je odstrel v nepravem biološkem razmerju in napačen odstrel. Čas za odstrel ženske srnjadi je razmeroma kratek, municija in risanice drage, pravičen odstrel pa zahteva časa in znanja. Mnenja sem, da bi bilo treba predpis za odstrel, zlasti ženske srnjadi, nekoliko prikrojiti napredujočim razmeram v lovstvu, da bomo mogli resno govoriti o načrtnem gojitvenem odstrelu s približevanjem razmerju 1:1. Podlaga vsemu pa je — kakor sem že omenil — bazenska kategorizacija (bonitiranje).

Gojitveni odstrel morejo po pravilu in pravilno vršiti le strokovno zreli lovci, ki so stalno v lovišču, imajo dovolj časa in ostro oko za opazovanje. Srnjad morajo bolj ali manj poznati individualno. To zmore le lovec, ki je takorekoč leta doma v lovišču in mu je vsa srnjad dober znanec od njenega rojstva do odstrela. Ostali lovci ustrele, če hočejo dobiti sploh trofejo, pač kar pride, ker ne utegnejo večkrat ali mnogokrat v lovišče. Odstrel ženske srnjadi pa ni zabava, temveč odgovorna dolžnost gojitelja. Za lovca z malo časa je to težava, ker je uplenitev združena z raznimi nevšečnostmi, kakor iztrebljenje, nošnja (transport), preiskava slabotnih živali, poleg tega pa brez trofeje. Zavoljo vsega tega mnogi raje ne streljajo ženske srnjadi.

Pri velikem staležu je mimo vsega možnost okužbe po zajedavcih večja in velika — zaradi prenosa parazitov z dotikom pri parjenju, na paši, ležiščih, pojiščih, krmiščih, solnicah in pod., na kulturah je pa vedno več gostiteljev za razvojne stopnje zajedavcev. Če k temu pritegnejo še slaba leta (vročina, suša, dolga deževja, mokra leta, trde zime), podležejo slabotne, podhranjene živali posredno ali neposredno, namesto da bi jih odstrel pravočasno predal gospodarskemu izkoriščenju. Poginula divjad je obtožba lovca-gojitelja, pa najsí bo vzrok zastrelitev, bolezen ali karsibodi. Odstrel za nek okoliš (lovišče, ba-

Foto H. Robl

zen) pa more stvarno določati le lovec ali organ, ki temeljito pozna krajevne razmere, stalež in spremlja vse dogodke v lovišču iz leta v leto. Načela gojitvenega odstrela so znana, zato jih le bežno omenim. Najprej odstrelimo slabo, bolno, poškodovano, potem mladiče, za temi srne. Od mladičev odviše srnice v prvem letu, neustrezne srnjake v tretjem letu itd. To je zamotano poglavje in so načela gojitvenega odstrela še mnogo preveč le na papirju. Je pa to do neke meje opravičljivo in razumljivo, ker je to najtežja naloga lovca in v praksi nikoli docela izvedljiva. Vedno pa moramo stremeti, da se idealnemu odstrelu čimbolj približamo. Pri tem naj opozorim, da je ocena in razpoznavna zdravih, bolnih in

starih srn (odstrel srn je najdelikatnejši) še najlažja ob času prebarvanja (počasna, pozna menjava dlake), mimo drugih znakov.

V gozdu, in to je pri nas v veliki večini, je odstrel težavnejši. Najzanesljivejše glede ocene, je gotovo čakanje, ki vzame veliko časa in potrpljenja, na zimo daje dovolj prezebanja. Drugi način je pritiskanje, ki ga je pa treba pravilno izpeljati. Strelci morajo stati v redkih gozdih (sestojih), kjer se srnjad počasi giblje (umika), ne pa na jasah ali presekah, ki jih srnjad prebegne, da sta ocena in odstrel negotova.

Če so lovišča manjša, je treba stalež ugotavljati in določevati po bazenih z enakim biotopom. Nič manj težko je pravilno zmanjšanje prevelikega staleža, da se z napačno redukcijo ne okrne povprečna moč srnjadi in skvari tip. Nekateri okoliši imajo izrazito slabotno srnjad (čisti iglasti gozdi, močvirnat svet). Tam skušamo odstreliti ves stalež, da se potem priseli zdrava, močna srnjad. Srnjad ima namreč lastnost, da ne pušča nenaseljenih prostorov in se iz bolj naseljenih seli v manj naseljene, oziroma prazne. Omenjeni ukrep je utemeljen ravno v navezanosti srnjadi na kraj, kjer rodovi s časom zakrčljavijo, degenerirajo. Pri jelenjadi je tega mnogo manj, ker ta, zlasti jeleni v roku, rada potuje, oziroma se seli.

Stanje srnjadi nam pokaže statistika poginulih in odstreljenih živali. To razmerje je pokazatelj za pravilno ali nepravilno gojenje, ki mora biti čim bolj v korist odstrela, ker je poginula srnjad le odraz izrednih pojavov, ki opozarjajo gojitelja — kakor je na to opozoril pisec omenjenega članka.

Če h koncu pogledamo še našo srnjad, lahko ugotovimo, da postaja »predomača«, pomehkužena, ker se premalo giblje, čeprav je za hitro in stalno gibanje ustvarjena. Roparic, ki bi jo preganjale je razmeroma malo in tudi klatečih se psos, brakade nanjo niso dovoljene, tako da nima strahu ne pred človekom in ne pred psom ter lahko »lenari«. Lovec-športnik, kakršen je pravi lovec, si pa želi krepko, oprezno, res divjo srnjad, katere uplenitev terja nekaj truda in lovskih veščin. Le lov na tako divjad je lovski užitek in zadoščenje ob uplenitvi. Srnjad ali domača koza v ogradi pa nista divjad, zato jih kvečjemu ustrelimo, ne pa lovimo. Da bomo gojili srnjad kot divjad v pravem pomenu, bo treba skrbeti, da si včasih malo pretegne otrdele ude in pri tem izdiha zajedavce (obada). S tem bi se srnjad med seboj plemensko bolj premešala, bi se telesno in zdravstveno okrepila, pa bi morebiti bilo manj takih in podobnih pojavov med srnjadjo, kakršen je opisan v članku »Naša srnjad je bolna«.

CEVI ŠIBRENICE

Vet. Ivan Šekoranja

Največ nesrečam so krive cevi, tako tudi velikemu številu zastreljene divjadi. V nemajhni meri pa je temu kriva municija in nepravilno kopito, kar silno otežava hitre in natančne strele. Lastne slabe skušnje so mi dale pobudo k podrobnemu študiju cevi po tozadevni literaturi. Mladim lovcem naj bo pričajuč sestavek majhen napotek pri nabavi šibrenic.

Sama notranjost cevi je razdeljena na tri (cilindrične cevi), oziroma na štiri dele (cevi z zadrgo). Deli so: nabojišče, vrat, t. j. prehodni konus ali kratko prehod, duša cevi in zadruga (čok).

1. Nabojišče je blago stožčasta vrtina, ki je pri vstopu zaradi lažjega basanja 0,3—0,4 mm širša. Nabojišče samo pa je 0,1—0,3 mm daljše od odprtega tulca. Če je n. pr. tulec dolg 65 mm, je nabojišče 65,1—65,3 mm. Kolikor bi bilo nabojišče krajše, ali naboj 70 mm, se mora zarobljeni del tulca odpreti v vrat. S tem se zoži že itak ožji prehodni del, kar povzroči — v najboljšem primeru — močan udarec v ramo in lice, če je pa smola za botro, tudi vzboklino ali pa raznese cev. Če pri normalnem basanju nabojev puška suva, je to lahko smrtno nevarno. Vzrok suvanja je treba odkriti. Pri nakupu puške je poskusno streljanje nujno potrebno. Kadar pa je razdalja med koncem tulca in začetkom vratu večja kot 0,3 mm, udarijo plini vzdolž odprtega tulca nazaj ter utisnejo ali zmečkajo tulec. Isto se dogaja pri razširjenem nabojišču. Puška s takšnim nabojiščem je odslužila. Nekateri puškarki so vstavljali medeninaste vložke, da so s tem zožili nabojišče — brez pomisleka, da je pri razširitvi molekularna struktura jekla drugačna in jeklo manj odporno. Vsaka improvizacijska poprava puške je zgolj vozna karta v večna lovišča! Še se vidijo »lotane« in »švasane« cevi!

Pri močnejšem basanju se zaradi sunka plina ob tulcu nazaj, zlasti pri puškah s slabšimi zaklepi, puške odpirajo in nastajajo težke poškodbe oči, čela, lic. Isto se dogaja pri predolghih tulcih (70 mm tulec v 65 mm nabojišču), ko tulec zoži vrat in se pritisk plinov v nabojišču bliskovito zveča. Pritisk plinov je v vse smeri enak, uidejo pa v smeri manjšega odpora. V moji lovski družini je tovarišu, ki je imel petelinko, odneslo netilno iglo z votlim vodilnim vijakom vred v smeri nazaj — na srečo mimo desnega senca, ker je defekt nastal na desni strani. Kakšno rano bi takšna presekanja »krogla« napravila v obrazu lovca, da se je to zgodilo na levi strani, ne smemo niti pomisliti! Lovci naj nikdar ne poskušajo streljati z daljšimi tulci kot so predpisani. Naj jih ne zavede to, da 70 mm naboj gladko potisnejo v 65 mm nabojišče. Tulec je

namreč zarobljen in ta rob ima okrog 5 mm! Pri strelu pa se ravno ta zarobljeni del odpre naravnost v vrat in ga zoži! Posledice so znane. Za tako zavedno igračkanje s svojim in tujim življenjem, je odvzem puške prav gotovo na mestu. Med pogovori dostikrat ugotavljamo, da naši lovci dajejo notranjosti puške premalo važnosti, ne posvečajo dovolj pažnje. Poznavanje funkcije posameznih delov v notranjosti cevi, je važno — saj je tudi basanje nabojev odvisno od posameznih delov cevine notranjosti! Mogoče nismo premalo natančni pri lovskih izpitih, na varnost nam zaupanega mladeniča pa pozabljamo. Vsekakor je bolj važno podrobno poznanje puške, kakor pa čas brejosti ali valjenja kake divjadi.

2. Vrat nabojišča (prehodni konus) je stožčasta vrtina med ustjem nabojišča in dušo cevi. Pri kalibru 12 je ta vrat v premeru za 1,75—2,05 milimetrov ožji od ustja nabojišča, pri kalibru 16 za 1,50—1,85, pri kalibru 20 za 1,40—1,70 mm. Če je ta razlika večja, je nabojišče razširjeno, če je manjša, je nabojišče preozko ali pa je začetek cevi nabreklijen. Oboje je škodljivo za puško, za lovca pa nevarno. Skrben pogled ob cevi nam odkrije takšne vzbokline. Ta pregled naj bo del pregleda puške pred in po lovu, predvsem pa po vsakem premočnem sunku puške.

Dolžina vratu (prehoda) je 6—15 mm. Mora pa biti tako prirejen, da čep zapre dušo cevi že prej, preden njegov zadnji del zapusti tulec. Če bi bil vrat predolg, bi ušli plini mimo čepa v dušo cevi in povzročili slab strel, ker bi s tem šibre zgubile na udarni moči in žival le ranile ne pa usmrtille. Če pa je prehod krajši od 6 mm, prenašli stik čepa poveča odpor in s tem pritisk plinov, kar ima za posledico zmaličenje šiber ter močan sunek puške. Po večkratnem streljanju pokaže puška ob ustju nabojišča vzboklino. Nadaljnje posledice so znane. Nabreklija je v obliki prstana in pri pogledu ob cevi dobro vidna.

Najprimernejša dolžina vratu za kal. 12 je 12—13 mm, za kal. 16 10—11 mm in za kal. 20 10—11 mm. Vrat pa mora biti popolnoma koncentričen in precizno izstružen. Važno je, da lovec ve za dolžino vratu pri svoji puški. Po Ljub. Ivkoviču se ta izmeri tako, da potisnemo čep skozi nabojišče v cev za 10—12 cm, nato naližemo raztopljen žveplov cvet v nabojišče. Žveplo se kmalu strdi, in ga potisnemo s palico ven. Na odlivu izmerimo in ugotovimo pravilnost vrtine. Važno je, da pri dolgih prehodih uporabljamo dolge čepce, pri kratkih kratke; nikdar pa ne krajših od 1 cm! Dostikrat ugotovimo pri merjenju odliva vzroke, zakaj puška suva ali pa zakaj kljub občutku dobrega strela divjad ne obleži oziroma mnogo šiber ostane v dlaki.

3. **Duša** cevi je njen del od ustja vratu do zadrge, pri cilindrično vrtanih ceveh pa vse do ustja cevi. Tudi duša cevi ni pri vseh puškah istega kalibra enaka. Po sporazumu med tovarnami so za lovsko orožje določili svetlobo (premer) cevi za kal. 16 od 16,8 do 17,2 mm; torej z dovoljeno razliko štirih desetink milimetra. Pri teh merah je premer duše cevi enak notranjemu premeru tulca. Takšno stanje je seveda idealno — dejansko pa ni pogosto. Notranjost duše mora biti gladka, vzdolžno polirana in brez vidljivih ostankov vrtanja cevi, ki se kažejo v obliki koncentričnih krogov in zavojev pri gledanju skozi očiščene cevi. Takšni drobni robovi obrusijo šibre, hkrati pa »zravnaajo« napake. Pod zasvinčenimi deli cev rjavi in preden opazimo napako, so rane že nepopravljive. Redno čiščenje varuje puško in varnost strelca, omogoča pa tudi lovsko pravičen strel. Zaradi zasvinčenja, saj in rje, se cevi zožijo, puška suva, ker je prehod čepa otežkočen in pritisk plinov prevelik. Ko pa je cev dovolj zarjavela in polna svinčenih sprimkov, jo raznese. Malo lovec ima železno ščetko za odstranjevanje svinca iz cevi. Najboljše so tiste, ki imajo popolne železne obročke, vpletene v debelejšo žico in špiralno razvrščene. Dobe se pri puškarjih oziroma pri Lovski zadrugi v Ljubljani. Jeklene ščetke z zavitim žicami niso priporočljive, ker ostri konci žic ranijo stene cevi, v katerih narede rise. (Kovinaste ščetke morajo biti mehkejše kakor jeklo cevi).

Po perju se ptič pozna, po puški pa lovec!

4. **Zadrga** (chocke) je del notranjosti cevi ob koncu duše in je bolj ali manj zožen. Ta zožitev je 4–6 cm pred ustjem cevi. Ožji kraj zadrge prehaja v cilindričen del ustja. Dolžina zadrge je 3–4 cm, dolžina cilindričnega dela do ustja pa 1–3 cm. Notranja zgradba cevi torej sestoji iz nabojišča z največjo svetlobo, ki preko stožčastega vratu preide v dušo cevi, ta pa v blago stožčasto zadrgo, z najožjim delom na ustju cevi.

Zadrgo (stopnja zadrge) preračunamo, če izmerimo ustje cevi in premer odštejemo od premera duše. Pri kal. 12 je premer duše 18,52 mm, pri kal. 16 16,84 mm, pri kal. 20 15,63 mm (glej Naš lov II., stran 116).

Primer: Ustje cevi pri kal. 16 je 15,9 mm, duša cevi pa 16,8 mm, razlika je 0,9 mm in to je stopnja zadrge. Stopnja čoka 0,9 mm je že krajna meja za kal. 16; pravimo mu polni čok oziroma polna zadrga. Vendar pa to ne pomeni, da bo ta puška dala tudi lep raztros šiber! Važno in edino merilo je **preskušanje** puške, pregled zadetkov in štetje šiber. Način, velikost tarče, oddaljenost, so opisani v Našem lovcu II. ter v knjižici Lj. Ivkoviča. Puška »sačmarica« (Mala lovačka biblioteka — Zagreb 1949). Naše »Kragujevac« puške imajo pod nabojiščem, mimo drugih kontrolnih znakov, označeno tudi stopnjo zadrge.

Avstrijske puške imajo označen samo premer zadrge. Tega odštejemo od premera duše, pa dobimo stopnjo čoka.

Nemške puške imajo navadno le označbo W. Tu je treba meriti ustje cevi in izračunati zadrgo.

Ponašanje z nemogočimi »dvojnimi čoki« in podobno je zgolj dokaz o nepoznanju balističnih pravil. Čok resnično veča zmogljivost puške z gostejšimi zadetki. Katera stopnja zadrge pa je pri posameznih puškah in vrsti lova boljša, ugotavljamo samo s preskušnjo. Pri isti stopnji zadrge in isti municiji je raztros šiber lahko zelo različen. Vsako pretiravanje več škodi kot koristi. Dobra puška z močno zadrgo in gostim, enakomernim raztrosom, ima prednost edinole v rokah izkušenega strelca — in še to le pri streljanju na prostem, kjer je časa dovolj za natančno merjenje. Slabo pa nam služi takšna, sicer odlična puška pri streljanju v gostem lesu, grmovju in pri vseh hitro vrženih streljih na kratke razdalje. Če pa dobro pogodimo, razbijemo plen do neuporabnosti.

Dolžina cevi ima manjšo važnost kakor pa ji nekateri pripisujejo. Nekdaj, ko so streljali z dimnim črnim smodnikom s cevmi brez zadrge, je morala biti cev daljša, zlasti pri prednjačah, da se je izkoristil pritisk plinov po vsej dolžini cevi.

Za naš dimni, posebno pa brezdimni smodnik ima dolžina cevi pomen le toliko časa, dokler pritisk plinov na poti do ustja daje šibram pospešek. Preko te meje je dolžina cevi škodljiva. Plini se namreč razvijajo pri teh smodnikih v glavnem že v nabojišču, ali le nekaj dalje v cevi. Zato predolge cevi zmanjšujejo hitrost strela, če se čep in šibre tarejo v cevi, ko že pojemata pritisk. Tudi tukaj velja pravilo, da je vsako pretiravanje škodljivo. Normalna dolžina cevi za kal. 20 je 66–68 cm, za kal. 16 68–70 cm, za kal. 12 pa 70–72 cm. Trocevke in polrisanice imajo okrog 65 cm dolge cevi. Zmogljivost krajših cevi nadomesti ustrezna zgradba cevi, zlasti zadrga.

Vzroki nesreč so dvojni: Po krivdi tovarne oziroma izdelovalca in po krivdi lastnika. Tovarna: preslab material za cevi, pretanke stene cevi, delno zaradi nepravilne vrtine, prekratko nabojišče, preveč strm konus (prehod) v vratu. Lastnik: zanemarjanje puške (razjedene cevi), nebržnost pri sunkih puške, opuščanje pregleda puške pred lovom in po lovu ter cevi pred nabijanjem (nepravilno municijo izpuščam).

Težko je kupiti dobro puško — posebno kadar nam je na voljo premalo časa, oziroma prostora za preskusno streljanje. Mlad lovec mora vedeti vsaj osnovne pogoje, na katere naj pri nakupu pazi. Važnost naj polaga na znamko jekla. Böhler, razna Cockerill jekla, Toledo, Witterer, Schöller Bleckmaun, češka Poldi jekla itd. so znana in odlična jekla, isto Krupp-ova jekla. Za madžarske in ruske puške, ki niso pri nas

v prodaji, nimam podatkov — te vam bo dal prodajalec. Tudi znamka puškarja je važna! Forgeron, Cholberg, Gebr. Merkel, Sauer u. Sohn, FN Siège, Borovnik — naj bodo zraven jekla kazalo oziroma dokaz kvalitete. Puške brez oznake puškarja oziroma tovarne ne kupujte!

Pri nakupu rabljene puške naj lovec pregleda delovanje mehanizma, prileganje cevi na baskilo, odstrani naj kopišček in kratko mahne levo in desno s cevmi, da se prepriča o trdnosti zaklepov in jih pregleda, če niso izrabljeni, počeni ali varjeni. Posebno pozornost naj posveti cevem. Pogled ob ceveh (zunanja stran!) ga bo poučil o vdrtinah oziroma nabreklih, pregled

notranjosti cevi pa o poškodbah od rje. Preden začneš pregledovati cevi, jih očisti od olja oziroma masti! Prav posebno si oglej nabrekline ob nabojišču. Notranjost cevi je treba skrbno in pod raznimi koti pregledati. Vrtina prehoda (vratu) mora biti enakomerno debel krog, razjedlin od rje ne sme biti. Oglej si vedno tudi mesto zunaj cevi, kjer opaziš v cevi izjedeno mesto. Nato pride šele preizkusno streljanje. Kadar kupuješ puško »pod roko« od solovca, vprašaj se prvo — zakaj jo pravzaprav prodaja!

Ko pa bo kupljena — torej pregledana, preiskušena in plačana, bo seveda najboljša in takrat — dober pogled!

Kako sem pred pol stoletja postal lovec

Dr. Jakob Jan

Leta 1909 sem bil kot sodnik — tačas so bili sodniki še sodni adjunkti — od sodišča v Kranjski gori, prestavljen k sodišču v Krško. V Krško sem prišel 8. avgusta 1909. Drugo jutro sem se napotil na sodišče, potem pa na obiske k ostalim uradom, kakor je to bilo tedaj v navadi. Na okrajnem glavarstvu sem srečal svojega starega znanca in prijatelja dr. Franceta Vončina, ki je bil okrajni komisar.

Začela sva se meniti o vsem mogočem. Nazadnje me vpraša: »Ali si kaj lovca? Jaz sem še kar vnet lovec, pa tudi ti si kot športnik ali telovadec menda oboževalec deviške Diane.«

Jaz: Lovec? Skoraj da ne. Temu je krivo pomanjkanje časa, svojevrstne lovske razmere v Kranjski gori ter moje posebno gledanje na lov. Glede časa moram povedati, da sem prišel v Kranjsko goro leta 1905, torej prav v času, ko se je gradil predor skozi Karavanke. Naval delstva na Hrušico iz vseh mogočih dežel je bil zelo velik in kriminaliteta je tako porasla, da je kazenski sodnik do srede leta 1908 dan za dnem odpravlja po 50 strank.

Lovske razmere so bile v Kranjski gori res nenavadne. Lovsko občino Kranjska gora je imel v zakupu dr. Seligstein iz Berlina. Kot kazenski sodnik mi je ponudil, nedvomno zaradi lovskih tatov, samostojen mali lov, pri čemer pa so bile lisice izvzete. Ostala divjad je bila rezervirana za nemško uradništvo tovarn Bela peč, Mojstrana, Sava (Jesenice) in Javornik. Lisic je bilo vse preveč, zajca pa v Kranjski gori nisem videl nobenega, menda zaradi lisic. Tudi na jerebice ali na fazana nisem nikoli naletel. Pri takih razmerah sem mogel loviti samo veliko divjo raco, mlakarico, na Podkorenskih jezerih.

Moja lovska kariera se je torej začela v Kranjski gori. Pot do lovstva pa je šla preko moje povezanosti z naravo. Že v dijaških letih

in tudi pozneje sem bil velik prijatelj narave, tako da sem vsak prosti čas, med počitnicami in tudi sicer po cele dneve porabil za sprehode in izlete po poljih, travnikih in gozdovih, pa tudi po gorah. Na teh izletih sem se razveselil nad vsakim lepim cvetom, tudi vsaka ptička mi je polnila dušo z radostjo. Prav posebno veselje sem občutil pri opazovanju razne divjadi, predvsem srn in gamsov, pa tudi manjših živali, kakor zajcev, ruševcev, divjih rac, velikega petelina itd. Ob takih prilikah mi niti na misel ni prišlo, da bi se teh živali kakorkol skušal polastiti; prelepe so se mi zdele, da bi jih uničeval ali tudi samo plašil. Narava se mi je zdela najlepša tam, kjer je bila poseljena z živalmi, ki so se gibale v polni prostosti.

To pa še zdaleka ni vse, kar me je prikipalo na naravo. Pritegovale pa me niso toliko oblike gora in dolin, voda in gozdov, kakor čudovite barve, katerih se včasih kar nisem mogel nagledati. Večerni zaton sonca sem pogosto opazoval do trdega mraka in ga nešteto krat risal v pastelu, saj je bil zame posebno doživetje. Zimski zaton sonca v Kamniških planinah je bil zame, gledan z Višelnice, višek barvne lepote, ki bi se je oko najraje opilo do nezavesti.

Zdelo se mi je, da bi polja in travniki, gozd in gora naravnost osiroteli, če bi le ena teh živali zginila. To je bil tudi vzrok, da mi je bila že sama misel na streljanje oziroma ubijanje živali neprijetna, ter mi je ostala neprijetna do danes.

Dr. V.: »Pa si vendar tudi streljal.«

Jaz: »Res je, pa naj ti tudi pojasnim, kako se je vse to zgodilo. Dr. Seligsteinove ponudbe nisem hotel zavrniti že zaradi tega, ker mi je bilo na ta način omogočeno hoditi s puško na rami v prosti naravi, posest puške pa me je vedno veselila ali vsaj zanimala. Toda, ko sem ponudbo

brez kakršnih obveznosti sprejel, nisem imel še nobene lovske priprave in zlasti še nobene puške. O lovu samem sem vedel bore malo ali pravzaprav nič, če izvzamem tiste redke večere, ko sem še kot avskultant zašel med vesele tovariše zadnjega pogona.

Celo zadevo z lovom sem si tačas predstavljal tako, da moram — če hočem hoditi s puško naokrog — najprej puško imeti, in če naj hodim s puško, moram imeti vsaj nekaj znanja o lovskih zadevah, ker bi se sicer mogel osmešiti.

Torej, najprej nabava vsaj najpotrebnejše lovske literature. V ta namen sem se ob prvi priložnosti peljal v Ljubljano k Schwentnerju z vprašanjem, če ima kake lovske knjige. Pokazal mi je Diezels Niederjagd v veliki izdaji. Knjiga mi je bila na prvi pogled všeč ter sem jo v Kranjski gori ob vsaki prosti uri prelistaval, bral, naravnost študiral.

Na podlagi te knjige sem šele zvedel, kakšen sme in kakšen mora biti lovec. Predvsem so me zanimali etični momenti, kakor:

da sme lovec sicer streljati divjad, da pa lovna pravica ni nobena dovolilnica za brezobzirno pobijanje, recite mesarjenje divjadi;

da je zavezan vsako obstreljeno žival toliko časa zasledovati, da jo najde;

da mora imeti puško na šibre, tam kjer je večja divjad (srnjad, prašiči), pa tudi puško za kroglo;

da je njegova dolžnost, izuriti se v zanesljivem streljanju;

da mu je potreben šolan lovski pes, ki divjad ne samo poišče, ampak ranjeno po krvnem sledu tudi najde in še to in ono.

In ker sem hotel vsaj po zunanosti biti kar se da popoln lovec, lovec brez madeža in hibe, me je moja druga pot v Ljubljano peljala k Sevčiku. Tam sem si (zaenkrat za razmere v Kranjski gori) izbral dvocevko iz Kruppovega jekla, izdelek tvrdke I. P. Sauer und Sohn, Suhl, Thüringen.

S to puško sem se potem vabil v streljanju na mirujoče in gibajoče se cilje. Te vaje so bile zame prvi začetek spotike proti lovu. Neštetokrat se mi je porajalo vprašanje: čemu se pravzaprav vadiš v streljanju? Ali zato, da postaneš na strelskih tekmah mojster, torej zaradi športnega streljanja na divjad. Z ubijanjem pa se kar nisem mogel sprijazniti. Kaj me je vseeno gnalo, da sem se vendarle vabil, je začasno ostala uganka.

Pač pa mi je ugajalo sprehajanje s puško po lovišču. Nisem je nosil zato, da bi ubijal, marveč zaradi prijetnega občutka, ki ga daje posest dragocenega predmeta, nekoliko tudi zaradi občutka varnosti.

Ob takem pohajanju sem prišel nekega dne s puško na rami k Podkorenskimi jezerom, ko se je tik pred menoj dvignila izpod previsnega brega jata divjih rac. Pogled na te lepe živali, zlasti na racake, me je tako prevzel, da mi niti na

misel ni prišlo, da bi streljal. To ni bilo zaradi presenečenja, marveč zaradi občudovanja lepote teh krasnih živali.

Ker sem hotel, če postanem lovec, biti lik lovca, sem si jeseni 1907 naročil iz Nemčije ptičarja iz rodu Holzweiler, čeprav odpor proti streljanju v meni še ni ponehal. Psa sem si omislil bolj za igračo in kratek čas. Psa pa je bilo treba šolati. V Diezlovi knjigi sem sicer našel osnovne podatke o šolanju, toda to mi ni zadoستovalo. Naročil sem si torej Oberländerjevo in Hegendorfovo knjigo o šolanju in vodenju ptičarja. Iz teh knjig sem povzel samo učno pot; za šolanje samo sem si zgradil svojo lastno metodo, ki izključuje vsakršno rabo biča ali šibe in ki naj napravi psa brezpogojno ubogljivega zgolj ob uporabi down — dol in Mereyevoga ovratnika. To sem si lahko privoščil, ker nisem nameraval voditi psa na tekme.

Tako sem ob precejšnji potrpežljivosti, mirnosti in strogi doslednosti završil sobno šolanje. S šolanjem v lovišču sem bil v primeri z vašimi lovišči za najmanj leto dni v zaostanku. Ta zaostalost prihaja od tod, ker pes, čeprav je danes že dve leti star, še ni videl živega divjega jajca, ne fazana, ne jerebice, ne srne. Seveda šolanje v Kranjski gori ni moglo biti posebno uspešno tudi zato ne, ker sem s svojih oboroženih sprehodov prihajal prazen domov. To je dalo povod za resne posledice.

V času, ko sem služboval v Kranjski gori, je bil tam okrožni zdravnik dr. Tičar, znanec z dunajske univerze. Ko nas je nekoč sedela večja družba v hotelu Razor in je pogovor nanesel tudi na lov, se obrne dr. Tičar proti meni z besedami: »Ti sicer mnogo hodiš s puško po lovišču, prihajaš pa vedno prazen domov.« To me je zbadlo. Ko sem pozneje ob neki priložnosti zopet prišel s puško in psom do Podkorenskih jezer, sta se dvignila izpod pokritega brega z nizkim grmovjem, ravno pred mano, raca in racak. Za trenutek sem okleval, toda — dogodka ne znam drugače opisati — v tistem trenutku se je bliskoma vrinil v mojo miselnost skušnjavec, prav tisti skušnjavec, ki je že Adama in Evo v raju pregovarjal, da bosta enaka bogu, če... ter mi prišepetaval: »Streljaj, da boš enak drugim lovcem.«

In res sem streljal, streljal iz užaljenosti in napuha, da bi se lahko pobahal, da znam streljati. In zaradi moje užaljenosti in napuha je moral racak dati svoje življenje. Ko sem ga potem videl v vsej njegovi krasoti mrtvega na tleh in oškropljenega s krvjo, mi ga je bilo naravnost žal in obšlo me je — prepozno! — usmiljenje do živali.

Tega prvega mojega strela na nedolžno žival si kar nisem mogel odpustiti. Začel sem iskati pravne in etične razloge za opravičilo mojega dejanja in tudi strele drugih. Pa naj sem iskal kakor sem hotel, vedno se je iskanje končalo z

ugotovitvijo, da je podlaga lovu pravica močnejšega. Pravica močnejšega pa je nasilje in da morejo biti razlike samo v tem, kako kdo to pravico izvršuje. In v različnosti izvrševanja lovske pravice, sem upal najti tudi opravičilo zase.

Poskušal sem problem prijeti najprej s pravne strani in to s pravno institucijo stave. Ta stava se ni dala docela izravnati na določene zakonite določbe stave. Moral sem najprej sprejeti presumpcijo, da žival v trenutku vzleta oziroma pobega iz ležišča, sklepa z lovцем stavo, kdo bo hitrejši. Pripomočki za hitrost so pri ptici peruti, pri zajcu urne noge, pri lovcu pa hitrost strela, oziroma izvežbanost v zadevanju.

Če je žival hitrejša, je stavo dobila (lovec pa je potrošil naboj). Če je pa lovec hitrejši oziroma izurjen v streljanju, žival ni zgubila samo stave, ampak tudi življenje.

Vse to se morda lepo bere, toda pri strogem pravnem presojanju se ta stava izkaže kot sofistično pravna fikcija, ki naj bi upravičila nedno lovčevno dejanje.

Predvsem manjka tukaj resničnega obojestranskega privoljenja v stavo.

Nadalje je vrednostno razmerje obojestranskih vložkov v stavo, to je naboj: življenju = 1 proti ∞ (neskončnim).

In kar končno zadeva živali podeljeno milost oziroma dopustnost pobega, je to za količjak dobrega strelca navadna utvara.

S pravno institucijo stave se torej streljanje vsaj na divjad, ki človeku ni nevarna, ne da opravičiti. Pri človeku nevarnih živalih oziroma zverinah pa moramo dopustiti za streljanje pravno opravičilo silobrana.

S tem sem prišel do prvega pravnega opravičila za ubijanje oziroma izkoriščanje pravice močnejšega.

Na podlagi te ugotovitve sem naprej razglabljal, če so še drugi lovski odnošaji taki, da opravičujejo ubijanje živali. Pa sem našel tu pračloveka, ki še ni bil ne živinorejec ne poljedelec, in ki je mogel živeti samo od sadežev in od mesa živali. Če so sadeži za zimo pošli, so mu ostale kot hrana samo živali, če ni hotel poginiti od lakote. In proti lakoti mu v podobnem primeru pravo še danes priznava opravičilo iz naslova nuje.

Tu še nisem nehal z iskanjem opravičil za lov, saj sem želel tudi moj strel spraviti pod kako opravičljivo pravno ali etično streho.

Tedaj sem se spomnil, da sem nekoč čital, da se pri današnjih kulturnih razmerah postrelja vsako leto gotovo število divjadi, ki se navzlic pritožbam o lovski škodi vzdržuje v izredno velikem številu. Ta odstrel se opravičuje z zatrjevanjem, da se odstreljujejo le odvišne živali ter da se s tem ustvarja pravilno razmerje med vrstami in številom divjadi. To zatrjevanje me pa ni moglo pomiriti — čeprav sem bil lahko mne-

nja, da je na Podkorenskih jezerih marsikak racak odvišen, in sicer predvsem zaradi tega, ker tisto, kar drugi delajo, ne velja tudi zame in ker pravičnost zahteva, da vsakdo sam zagovarja svoja početja, meni pa je sodnik samo moja vest.

Ta mi pa pravi, da je zadeva z odvišno divjadjo pravzaprav posledica umetne gojitve, uprizorjene v ta namen, da bi imel lovec neprestano in zadostno lovsko zabavo, ki mu pa obenem omogoča tudi del stroškov za lovišče. Moja vest odobrava streljanje odvišne divjadi samo toliko, kolikor odvišna divjad povzroča škodo; kajti proti škodljivcem se mora priznati pravica silobrana. Kolikor pa je lovec pri tej škodi neposredno sokriv, je drugo vprašanje. Če pri odstrelu odvišne divjadi lovcu res ne gre za zabavo, bi ureditev navadnega medsebojnega razmerja lahko prepustil divjadi sami, pri čemer bi mu roparice, izvemši volka, celo pomagale.

Vrtal in iskal sem še naprej.

Iz raznih zgodovinskih poročil, pa tudi iz današnjih listov sem zvedel, da človek niti v prejšnjih časih niti dandanes ob vsej prosvetljenosti, ni lovil in ne lovi samo zaradi zgoraj navedenih pravnih razlogov, marveč predvsem zaradi zabave, pri čemer naletite tudi na ljudi, ki smatrajo ubijanje za največji užitek.

Preden razpredanje o lovu za zabavo — dostojno in nedostojno — nadaljujem, se mi zdi potrebno, da podam račun o pravni kvalifikaciji mojega prvega strela.

Moj prvi strel prav gotovo ni bil oddan iz veselja nad ubijanjem. Prav tako tudi ne zaradi zabave. Ravnotako ne morem trditi, da sem prvega racaka ustrelili iz resnične potrebe po mesu in nikoli ne bom priznal, da sem prvega racaka ustrelil zato, da bi drugi dan imel za večerjo raco v črni omaki.

In tisti moj strel se tudi ne da subsumirati pod katerega koli zgoraj navedenih, pravno opravičljivih razlogov za streljanje.

Ker mi je pa le dolžnost povedati nagib mojega prvega strela, tedaj odkrito priznam: moj prvi strel je bil zgolj nepremišljen strel, ki ga niti pravno niti etično ne morem zagovarjati.

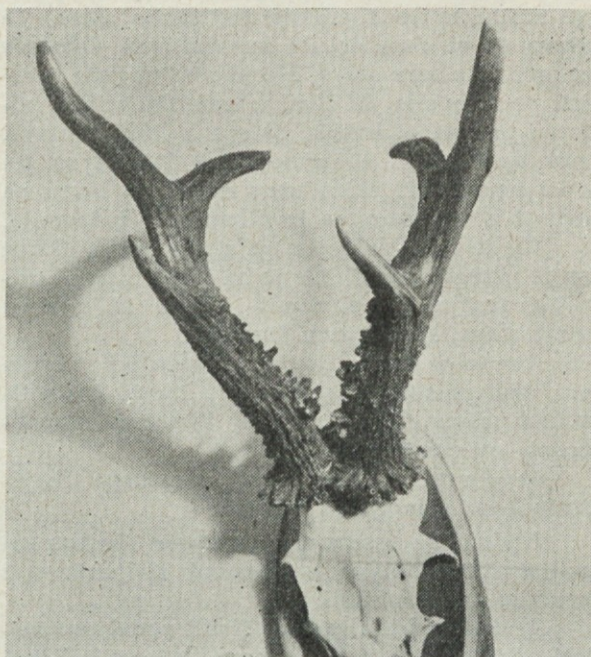
Da nadaljujem začetno poglavje o lovih za zabavo, odpravim najprej tisto »elito« lovcev, ki jim je ubijanje najvišja naslada. To elito smatram za mesarje in mrharje — za obstreljene živali se namreč niti malo ne menijo — zaradi česar bi jih bilo treba odstraniti iz vrst lovcev.

Nekaj drugega je lovec, k izvršuje lov za zabavo na dostojen način. Zabave je v duševnem oziru človek prav tako potreben, kakor je telesu potreben kruh. Vendar tudi lov za zabavo nima druge pravne podlage, kakor pravico močnejšega. Pravica močnejšega pa ob svoji poti nima niti na desni niti na levi strani primerno visoke ograje, ker zakonito sploh ni ne urejena ne omejena, razen morda po etičnih momentih in ob

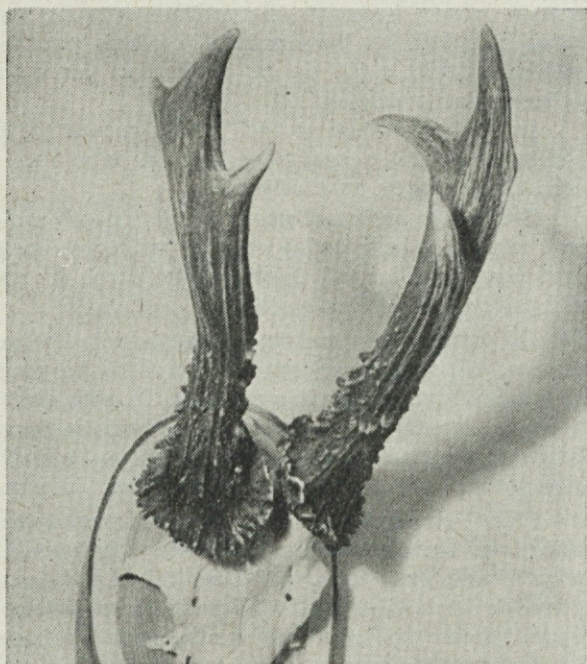
Naše trofeje na mednarodni

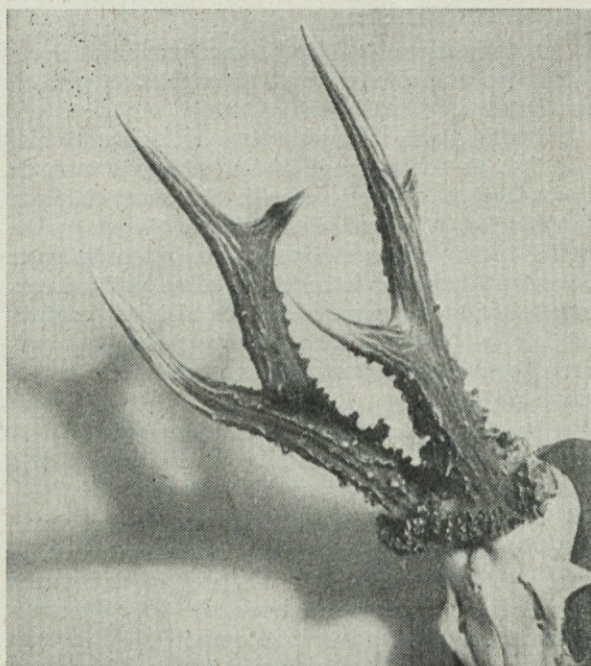
*Cveto Pršle, GL Rog — Mirna gora
14. dec. 1957 — 150,6 točk — I*

*Tone Hafner, LD Storžič — Velika gmajna
8. avg. 1953 — 144,3 točk — I*

*Nikda Culum, LD Novo mesto — Na kalu
2. julija 1960 — 138,9 točk — I*

*Franc Perles, Želumlje 1929 —
136 točk — I*

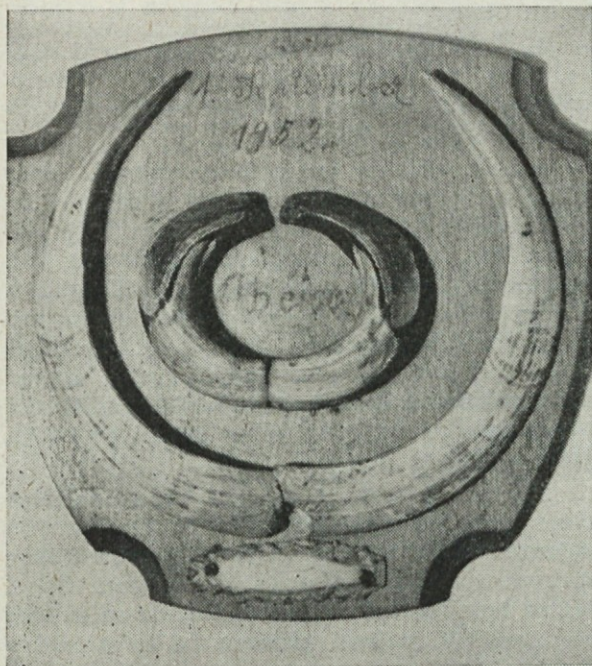
razstavi v Firencah — 1960

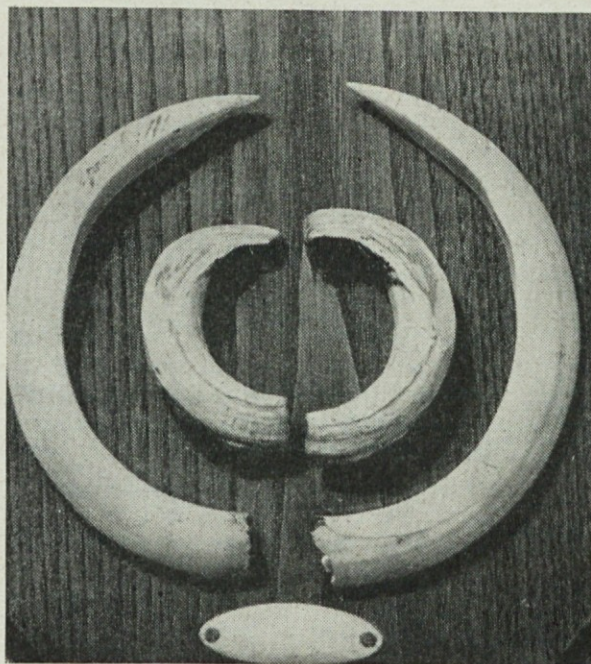
Gregor Krivec, LD Dravograd — Uršlja gora
16. dec. 1950 — 121,5 točk — I 18 kar.

Franc Ličof, GL Triglav 16. dec. 1957 —
121,1 točk — I

Anton Kavran, GL Rog — Občice
1. sept. 1952 — 126,15 točk — I

Adolf Krašovec, GL Rog — Gače
10. jul. 1952 — 123,7 točk — I

Foto R. Čenčič

določbah kazenskega zakona, kjer so iztirjenja le prelahko mogoča. Zato je lovcu, ki lovi edino na podlagi pravice močnejšega, potrebna nenehna navzočnost sodnika v osebi vesti. Če pa lov za zabavo vrši oseba, ki je gluha za navodila vesti ali ki sploh vesti ne pozna, potem nimamo opraviti z lovцем, ampak z lopovom.

Tu preneham z razmotrivanjem opravičil za streljanje.

Po istem prvem strelu sem res ustrelil še kakega racaka; zgodilo pa se je to zgolj zaradi šolanja psa. Te žrtve so bile potrebne, ker je dobro izšolan ptičar izrednega pomena za lov; on je tisti, ki najde vsako obstreljeno ali odbeglo žival ter jo reši. (Glej tozadevna obširna izvajanja v Diezlu.)

Tisti prvi strel je zapustil tudi važne posledice; ob iskanju opravičil za streljanje, me je postavil pred alternativo:

ali lov pustiti zaradi usmiljenja do živali,
ali lov priznati kot nekako neizbežno zlo.

In odločil sem se za lov.

Ta korak zame ni bil ravno lahek. V nobenem primeru ne pomeni, da bom za naprej krvnik živalstva. Moje bistvo se zaradi te odločitve ni spremenilo in še vedno čutim globoko sočutje do živali.

K odločitvi za lov so pripomogle različne okolnosti.

Predvsem je bila to zavest, da sem etično tako rahločuten in obenem tudi tako utrjen, da sem si pripisoval moč, lov izvrševati po najstrož-

jih pravih lovske pravičnosti in s tem tudi drugim dajati vzgled in pobudo, da ga tudi oni kolikor mogoče lovsko pravilno izvršujejo.

Nadalje je pri tem sodelovala moja že zgoraj omenjena povezanost z naravo. Lov pa mi je dopuščal, da sem hodil po hribih in dolinah, po poljih in travnikih v družbi zvestega spremljevalca, kar mi je povzročalo obilo veselja in zabave tudi brez streljanja.

Tudi ni bilo brez pomena dejstvo, da v Kranjski gori razen uradnega dela in vinske čaše, ni bilo nobene druge zabave oziroma športa, ne tenisa, ne telovadbe, ne sabljanja, ne možnosti za kak drug šport, n. pr. jahanje. Pač, preko zime 1908/9 sem hodil po lovišču že na smučeh.

Končno moram omeniti še nekaj. Navzlic odporu proti ubijanju, je imel lov že od nekdaj zame nekaj privlačnega. Kaj je to, še do danes z gotovostjo nisem mogel ugotoviti. Vsekakor morajo to biti i zunanji i notranji momenti, neke nedognane skrite sile ter lepote lova in življenja na lovu. Gotovo so mi ugajali tudi tisti lovski junaki, ki so si upali skočiti tudi bežečemu merjascu na hrbet in mu zasaditi nož za pleča.

Navsezadnje pa moram vendar še priznati, da mi odločitev za lov navzlic zavesti o etični trdnosti, vendarle zapustila trpek občutek, da sem z odločitvijo za lov izdal pravice živalstva.

Zato za zaključek samo tole:

Komur se žival zares smili, naj pusti lov pri miru.

Kakor vidiš, sem nekdanjemu oboževalcu narave pridružil še lovca, čeprav lovca v omejenem obsegu.

Kot tak bi v Krškem rad dosegel, da bi smel hoditi na lov in šolati svojega ptičarja v dolenskih loviščih. Pozneje bi skušal doseči sprejem v kako lovsko družbo.

Dr. V.: »Tukaj jaz lahko pomagam. Sedaj sem član lovske družine, ki ima v zakupu lovišče občine Cerklje. Zakupna doba traja do konca leta, toda z novim letom prevzame isto lovišče druga družba z načelnikom dr. Stikerjem iz Brežic. Le ta pa je moral prevzeti obveznost, da vzame v družbo deset članov, med katerimi sem zopet jaz. Kot član ene in druge družbe imam pravico v določene dele lovišča hoditi tudi posamezno na lov ter s seboj jemati po enega gosta — lovca.

Za takega gosta pa povabim tebe, dokler se tvoje pravice drugače ne uredi. To bi se zgodilo najenostavneje na ta način, da te dr. Stiker sprejme v svojo družbo kot dvanajstega člana, jaz pa bom zastavil vse svoje sile, da se to tudi res zgodi. V vsakem primeru pa bova midva hodila skupaj na posamezne love, pri čemer boš lahko poljubno streljal in šolal svojega psa. Skupaj pa se bova tudi vadila v streljanju na mirujoče in gibajoče se cilje.

Poklicni lovec

Med poklici, ki se udeležujejo v naravi poleg kmetovalca, je malo takih, ki jim je neposredno delovno mesto narava. Med njimi je lovec poverjen najlepši, pa obenem najobčutljivejši del žive narave, naša divjad. Lovcu gre posebno mesto v verigi tistega malega števila poklicev, ki so neločljivo povezani z naravo.

Poklicni lovec je bil od davnine zaščitnik divjadi in njen gojitelj. Toda, kakšne spremembe je doživela njegova naloga v zadnjih stoletjih. Iz zgodovine lovstva vemo, da je bila v časih fevda poglavitna naloga poklicnih lovcev, omogočiti fevdalnim gospodarjem lovsko zabavo, tudi za ceno množičnega pokola divjadi.

Naš lovski zakon je med najodobnejšimi in je postavil gojitev na čelo svojih predpisov. Izvršujočim lovecem ne bi nikoli dovolil pravic, kakršne so imeli fevdalni lastniki lovišč. Divjad je v socialistični stvarnosti dragocena lastnina skupnosti, ki jo upravljajo strokovnjaki po lovskih organizacijah. Divjad stoji kot žival človeku najbližje. Človek vidi in čuti v živali del narave. Temu občutku se ne more izogniti niti meščan, ki se je naravi že odtujil. Zato je razumljivo, da lovstvo povezuje bolj kot vsaka druga panoga udeleževanja, mesta s podeželjem.

Težko si predstavljamo prosto naravo brez divjadi. Tako si tudi ne bi upala nobene kulturna dežela oropati narave njenih bitij, divjadi. Nasprotno, države so poverile gojitev divjadi poklicnim lovecem. To je tudi najvažnejša naloga lovskega poklica.

Danes bi sodobno oborožen in opremljen streljač mogel opustošiti še tako bogato lovišče v kratkem času, če bi ne bilo poleg zakona poklicnih lovcev.

Naglo napredujoča civilizacija postopoma zožuje življenjski prostor divjadi in omejuje njeno gibanje. Pomislimo samo na sodobne komunikacije, na avtomobilske ceste, na zaježitve voda in industrijske objekte v odročnih krajih, na ukrepe sodobnega gozdarstva in agrotehnike. Divjad potrebuje za svoj razvoj mir ali vsaj mirna področja, kjer se more nemoteno ploditi in odgajati svoj zarod. Takih mirnih področij je danes vse manj. Vse to, kar je divjadi odvzeto, mora lovec nadomestiti s povečano skrbjo in ljubeznijo. Položaj poklicnega lovca ni lahek, ker se njegovo delovanje giblje med ustvarjanjem naravnih parkov in silami, ki jemljejo divjadi življenjski prostor. Toda naravni park ni več pojem za neomejeno prosto divjad.

Kadar pomislimo na gojitveno delo poklicnega lovca, ga nehote primerjamo z vzgojiteljskimi nalogami staršev, ki vzgajajo svoje otroke v strogem redu, da bi jih usposobili za življenje. Prav tako hoče lovec ohraniti svojo divjad prosto, močno in zdravo ob naravnem načinu življenja in jo obvarovati propasti s pravilno gojitvijo. Kot kulturni prispevek je treba vsekakor vrednotiti tudi način, kako poklicni lovec dojema in izvršuje svoj poklic, ki ga dviga nad materialistično usmerjenost današnje dobe.

Med našimi poklicnimi lovci so možje, ki so v tej službi ostareli in vse svoje življenje posvetili

lovstvu. Med njimi jih ni malo, ki so svoje otroke navdušili za ta plemeniti poklic in ni redko, da je sin nasledil očeta. Pri tem ne smemo pozabiti, da je delo poklicnega lovca trdo, težko, ker se mora samostojno trajno boriti proti nevšečnostim in nepravilnostim sredi nepodkupljive narave. Take tesne vezi z naravo so le redke v drugih poklicih. Le izbranim in po krvi poklicanim je dano, da postanejo zaščitniki in gojitelji divjadi. Zakaj, ta poklic terja celega moža, največjo nesebičnost in požrtvovalno plemenitost.

Po zaslugi naših lovcev prihaja vedno več inozemskih lovcev v naša bogata lovišča, ki se še niso odtujila naravi. To so povečini lovci z visoko lovsko tradicijo in kulturo, ki raznašajo sloves naših lovišč in lovstva po vsem naprednem svetu. To so ustvarili naši požrtvovalni lovci po duhu in srcu, četica idealnih mož, za kar jih bodo tembolj priznala sledeča pokolenja. To nalogo pa more izpolnjevati le strokovno izobražen poklicni lovec. Zato je prva skrb našega lovstva, temeljita, splošna in strokovna izobrazba, ker le tak lovec bo kos velikim zahtevam časa.

A. S. Pirc

Lovec Andrej iz Kranjske gore Foto Košir

Moj prvi lov s teboj

Veliko prežgodaj je pretrgala kruta smrt Tvoje življenje. Moral si vse zapustiti, nas, Tvoje najbližje, ki si nas iz vse duše ljubil. Pustil si zelene trate, travnike in Tvoj preljubi gozd, v njem vse živali in divjad, ki Ti je bila vedno v zabavo in veselje. Tvoje ljubljene lastovke so se vrnile, gnezdele so kot vsako leto pod našo streho. Spet so odletele in prišle bodo spet. Vse se vrsti kakor vselej po svojem starem redu. Pomlad s cvetjem, poletje s soncem, bogata jesen in zima s svojo lepoto. Le Tebe, dragi, ni nazaj, da bi še užival krasoto narave. Tebi v spomin želim pisati v Lovca najina skupna doživetja na sprehodih po gozdu in na lovu.

Želim izpolniti tisti prazen prostorček, ki bi ga prav gotovo izpolnil Ti, če bi še živel.

Moj prvi lov s Teboj, naj bo naslov mojemu prvemu spisu in spominu.

Bilo je avgusta, prvo leto najinega zakona; nedelja je bila. Še je bilo temno, rano me narahlo zbudi in pravi: »Veš kaj mala (za malo me je vse življenje klical), danes greš z menoj. Lep dan se obeta.« »Kam,« sem še zaspana, radovedno vprašala. »Čakat srnjaka, sedaj gredo že na klic,« mi pojasni mož. »Z veseljem, samo obljubi mi, da ne boš streljal,« sem mu odvrnila vsa nasmejana. Tudi on se je smejal, moji skoraj še otroški razigranosti. O lovu nisem imela še nobenega pojma in puške sem se bala.

Čez pol ure sva bila že nared in zdanilo se je. »Greva na Kozice (po domače na Porgo), tam upam, boš danes tudi ti videla srnjaka.« Hitro sva krenila za vaškimi hišami. Pot naju je peljala skozi gozd Graščica, takrat last grofa Ausperga. Tod pa ni bilo dovoljeno hoditi s puško na rami. Roko v roki sva tiho hodila, večkrat prečkala cesto, ki je delala velike ovinke po tem gozdu. Večkrat sva obstala, prisluhnila in občudovala lepoto nedeljskega jutra. Tam nekje je tolkla žolna in si iskala zajtrk. Nekoliko naprej je izpred naju skočil preplašen zajček in zbežal, kar so ga nesle noge.

Od kod se je neki vzel, saj sem se ga skoraj ustrašila, sem čebljala mojemu spremljevalcu. On mi je pa samo narahlo stisnil roko čes: »Bodi vendar tiho, če hočeš kaj videti.«

In res, morda čez minuto mi dragi spet stisne roko in zadrži korak, samo z očmi mi pokaže kakih 100 korakov pred nama na lepo jaso, ki je bila že vsa pozlačena od pravkar vzhajajočega sonca. Tam se je pasel krasen srnjak. Kakor da bi srnjak vedel, da je lahko brez skrbi, se je lepo mirno pasel. Pa ni bil sam, takoj za njim sva zagledala še srnico, le da se je ta umaknila v senco grmičevja.

Morda sva to opazovala nekaj minut, nato se je tudi srnjak umaknil in nisva ga več videla. Obrnila sva se, da greva dalje, ko naen-

krat stopi pred naju, kakor da bi iz zemlje zrastel, stari V., čuvaj Auspergerjevega gozda, po duši zelo dober, pa vendar precej strog možak. Zelo sem se prestrašila, moj mož pa je ostal popolnoma miren. »Dobro jutro,« pozdravi moj Jože starega lovca. »Vi ste pa zgodaj tu gori.« »Ja, ja, sem mislil, da danes ne bo nikogar v Graščici,« se je lovec jezil, vendar so mu bile oči nasmejane. »Kaj bi onega doli, ki si ga prej gledal, rad potegnil, ali ne? Pa si se premislil,« je dejal hudomušno.

»To pa nisem nameraval, saj vem, da tukaj ne smem,« Pri tem je, kakor sem jaz takrat mislila, »prelomil« puško in pokazal staremu lovcu prazne cevi.

»No, no, to pa ni bilo potrebno, saj te poznam, saj še tam ne streljaš, kjer bi lahko. Kam sta pa namenjena,« vpraša že dobre volje. »Na Kozice greva, če drugo ne, vsaj lep razgled je od tam povsod naokrog.« Stari dobri lovec se nasmeje in pravi: »Jože, Jože, lepo ti je, mlad si še in srnico si pelješ s seboj, kar nevoščljiv bi ti bil, kar uživajta dokler je še čas.« Tako smo se razšli.

Kmalu sva prišla na vrh na določeno mesto, sonce je že vse vrhove pozlatilo. Kakor srebrni biseri so se lesketale rosne kapljice po grmičevju in po travi.

Sedla sva in nekoliko odpočila. Mož mi je razkazoval okoliške hribe in jih poimenoval. Pokazal kraj, kjer je zbežal pred medvedom. »Tu gori sem lansko leto streljal srnjaka,« mi pripoveduje šepetaje. »Zakaj pa ne govoriva glasno, ali se koga bojiš,« sem radovedno vprašala. Moj Jože se mi je od vsega srca zasmejal. »Ah, seveda, srnjak ni gluhi.« Čez čas je mož začel s tistim rahlim: »pi pi — pi«. Spet sem bila radovedna, kako vendar more tako piskati v pest. Smeje mi pokaže piščal, ki jo je tiščal v pesti. Še sem poslušala tisto pridušeno pi pi — pi, srnjak pa le ni hotel priti. Namesto srnjaka je po jasi priskakljala živahna veverica, naju pogledala in odbrzela po deblu smreke in se od zgoraj zasmejala, čes: »Ali nam ni lepo?!« Menda je bilo nama vseeno, če pride srnjak ali ne. Sedela sva v travi visoko gori na Kozicah in gledala v dolino, ki se je kopala v že toplem soncu.

Prekrasen je bil ta pogled, prekrasen je nama bil gozd in log. Vse cvetice so samo za naju cvetele in ptičice so nama najlepše pele.

Srečna in vesela sva se vrnila opoldne h kosilu, ki so ga nama pripravili naša mama.

O, tista leta »... mladosti leta, kmalu ste minula...«

Ob prvi obletnici prerane smrti svojemu nepozabnemu možu in dolgoletnemu članu LD Predgrad, Jožetu Radetu, napisala v spomin žena Marija Rade.

Nenapisani lovski zakoni

Živimo v času, ki terja od lovcev veliko moralno odgovornost. Poleg pravnih določil zakonodaje, spremljajo lovstvo tudi moralni »predpisi« — nenapisani lovski zakoni. Te zadnje je lovec spoštoval že v dobi, ko mu je bil lov sredstvo za preživljanje. Civiliziran lovec lovi le zaradi izživiljanja v naravi in mu lov ne sme biti dobičkonosna obrt. Nujno pa je, da se še močnejše podreja tistim zakonom, katerih spoštovanje mu narekuje zavest plemenitosti.

»Lovec« in druga literatura nam je posredovala že nešteto člankov v tej smeri. Ni pa moč trditi, da so tako zelo koristne in prepotrebne razprave povsod dosegle svoj namen. Od literature do pravega lovca je dolga pot. Po sredi so lovske družine, katerih dolžnost je, da vztrajno vzgajajo zlasti mlade člane in jih izoblikujejo v pravične lovce. Kjer tega ni, se kmalu pokažejo posledice v katerikoli obliki, ki vse prej kot ugodno vplivajo na okolico.

Primeri, na katere se bom omejil, nikakor niso v skladu z lovsko moralo in zaslužijo, v opomin drugim, nekaj vrstic v našem glasilu.

Mlad, izprašan lovec je v tej sezoni uplenil srnjaka. Kot tak bi moral vsekakor vedeti, na katero stran lovskega klobuka spada smrekov vršiček. Tega mu sicer ni prehudo zameriti, zasluzi pa pouk za to malenkostno nepravilnost. Taisti lovec je to jesen v začetku ruka uplenil mladega jelena, ki je postal žrtev lovske mrzlice na jelenjo trofejo. Jelen je sicer na mestu padel.

Lovec je brez pomišljanja izvlekel nož in zabolal ali zaklal, kot se temu tudi lahko reče, jelena v vrat. Smrtno ranjenemu jelenu, ki je še močno kazal znake življenja, bi pravičen lovec edino prisodil usmrtilni strel v vrat in lovčevi vesti bi bilo, vsaj glede tega, zadoščeno. Jelen, čuteč nož v vratu, je v smrtnem boju zbral zadnje moči ter svojemu krvniku pobegnil, vsaj za tisti dan. Lovec je imel srečo, da te nerodnosti ni plačal z nezgodo, saj poročila o teh vrstah nesreč ne govore ravno lovcem v prid. O mukah ob počasnem ugašanju življenja te plemenite divjadi, naj se vsak zamisli...

Lovec je potrdil svojo »lovsko veščino« še naslednji dan. Bila je ravno nedelja, torej gledalcev na pretek, ko je vozil jelena z glavo obrnjeno nazaj, v spotiko lovcev.

Taki pojavi nam nalagajo vedno večjo odgovornost pri vzgajanju mladega lovskega rodu v duhu lovske pravičnosti. Kdor nima prirojenega čuta pravičnosti in humanosti, naj ne hodi v lovska svetišča, kajti dober strelec je še daleč od dobrega lovca. Sicer upošteva predpise zakona, a nenapisanih pravil lovske plemenitosti in pravičnosti ne bo nikoli spoštoval, ker niso v njegovi zavesti.

Izpraševalne komisije naj bi svoj program v tej smeri poostrele, kar bo brez dvoma povečalo lovsko pravičnejše izvajanje lova do stopnje, ki si jo želimo.

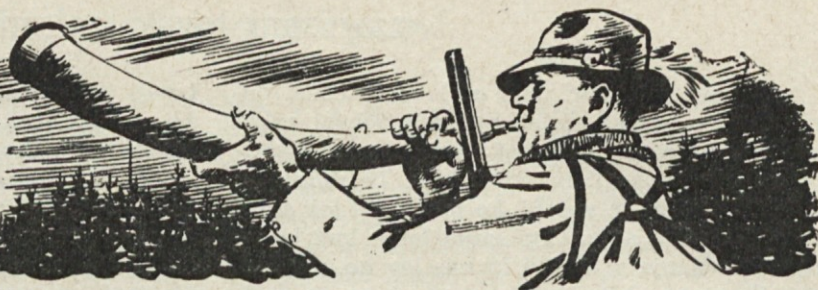
Janko Vidič

Na Begunjščici 1960

Foto R. Marenčič

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Iz lovskega dnevnika

Z ukinitvijo okraja Postojna, leta 1955, so odšli uslužbenci na nova službena mesta v Koper, drugi so se zaposlili na občini Postojna in Pivka, nekateri v podjetjih, meni pa je bil omogočen povratek v svoj rojstni kraj Idrijo. Takoj po prihodu na novo službeno mesto sem se zanimal za ponoven vstop v tisto lovsko družino, kjer sem bil član od osvoboditve do leta 1951. Tako sem postal član lovske družine s hribskim loviščem. Začelo se je lepo življenje v tem lovišču in lovskem kolektivu in kaj kmalu so mi zaupali tajniške dolžnosti. V tem lovišču so vse mogoče soteske, prepadi, strmine. Globoko zarezane grape sem poznal še iz prvih let po vojni, ko je bil plan sečnje gozdnega drevja tako obsežen, da smo z največjimi napori vseh, komaj izpolnili postavljene naloge. Vsak prost čas sem porabil za lovišče, za delo pri solnicah, za skupne delovne akcije v lovišču in za skupne love.

Približeval se je mesec junij in s tem tudi pričetek lova na srnjaka. Družinski posvet je sklenil, da bomo pričeli lov na srnjake šele 15. junija in do prska zgolj gojitveni odstrel; po prsku pa še kaj boljšega, saj za vloženo delo v lovišču pripada tudi plačilo. Od tedaj smo že pogostejše zahajali v lovišče in lahko trdim, da sem tisto leto zalezal in pričakal marsikakšnega srnjaka. Toda nobeden ni bil primeren za odstrel, vsakega je bilo škoda. Tako je potekla lovna doba za srnjaka in plan odstrela je bil tudi izvršen. Na vsakega lovca sta prišla najmanj dva kosa velike divjadi in člani so bili z uspehi zadovoljni. Le štirje smo ostali nepotešeni.

Podobno je bilo v naslednjem letu, le da sem novembra imel prvi uspeh pri gojitvenem odstrelu. V letu 1958 pa mi je bil edini plen lisica.

Ko pa se je 1959 leta pričela lovna doba, sem si dejal, da tako ne bo šlo kar tri leta zaporedoma, češ ali si član zgolj za vodenje

administracije, statistike, sejnih zapisnikov in čitanje dopisov in okrožnic. Vendar sta tudi to leto pretekla dva meseca in srnjaka še nisem uplenil. Po končanem lovu julijske nedelje smo se srečali v Idrijski Beli v gostilni, da si pogasimo žejo in povemo o lovskih doživljajih. Tudi jaz sem povedal, da sem skušal zalesti onega starega na Krekovšu in v Tratnikovi frati nad Idrijo. Stari se je od časa do časa oglašal in odmikal, tako da je bil enkrat tam, kjer sem bil jaz prej in narobe, dokler se z močnim boo, boo, boo, okrog 8 ure ni poslovil v gost bukov pomladke. Za tem se oglasi Milče in reče: »Ej Vencelj, ti si prehiter. Ali ne veš, da moraš na zalazu hoditi tako počasi, da ti lahko baba hlače na tebi šiva.« Temu pristavi gospodar družine: »Fant, na zalazu moraš imeti copate, da lahko tiho hodiš.« To je podkrepil Rajko. Zastonj sem trdil, da smo pred drugo svetovno vojno lovili veliko divjad v gozdericah, okovanimi z žebli krivci, da skoraj nisi videl podplatov.

Dnevi in tedni so tekli, prišel je čas prska. Z Milanom sva po opravljeni službi odšla v Razore, v oddelek 4/II. Nekaj desetih metrov hodiva zelo tiho in previdno, da sedeva na primerno mesto za klic. Za kakih 15 minut Milan nekajkrat zapiska. Po kratkem presledku zaslišim narahlo šumenje listja in stopicanje. Kmalu opazim šilarja s kratkim, nazaj ukrivljenim rogovjem, ko leže k bukovemu deblu. Niti z daljnogledom ga nisem dobro ločil od bukovega listja. Milanu dam znak, naj se mi približa. Toda srnjak naju je zagledal in bev, bev, je izginil v mladem bukovju. Vsak po svoje sva se jezila.

Spustiva se po gozdnem kolo-vozu navzdol proti Logu, in sedeva na primerno mesto. Milan zapiska na slamico in že stoji srednje postaven srnjak, šesterak na 20 korakov od naju. V prese- nečenju ga zgrešim, a z drugim strelom podrem. To je bilo 7. avgusta 1959, ob 18.30. Naslednjega dne se je vest o uplenitvi brž

raznesla med lovci. Ob čestitanju sem vedno pripomnil, da sem ga uplenil — brez copat.

Prišla je nedelja 25. oktobra 1959, in z gospodarjem sva se odpeljala na skupni lov na Krekovšu. Spotoma srečava mačko, na kateri je gospodar preskušal novo bokarico. Tema je terjala samo pet strellov na mačko, tako da sva zamudila. Zato sva se odločila za zalaz, vsak po dogovorjenem delu lovišča. Ko sva se razšla, opazim v bukovem podmladku dvoje srnjadi, ki sem jih skušal zalesti. Ker jih iz bližine nisem videl, obstanem in čakam. Tedaj zaslišim šumenje in pod nogami se znajde zajec. Hitro strel iz polrisanice, toda namesto za šibre, sprožim kroglo in zajec je bil že v gošči. Potolažil sem se z izgovorom, da se kaj takega v zeleni praksi večkrat pripeti. Nadaljujem z zalezovanjem in obstanem na preglednem mestu ob stari bukvi. Kmalu zaslišim rahel šum v listju in zagledam srnjaka krčljavca, ki teče po drči navzdol. Puško k licu in ko se na kolovozu ustavi, se zgrudi v ognju.

V nedeljo, 8. novembra 1959, sva lovila z najmlajšim lovцем v družini, Mihom, okoli Putrihovit klavž. Ob razhodu me je še vprašal, če naj pride pomagat, da bi spravila plen do ceste. Miha je krenil po gamsarici proti Široki dolini, jaz pa po stezi nad potokom Belca, pod nekdanjo partizansko bolnišnico Pavlo. Ko hodim po tesni grapi Belce in občudujem skoraj navpične stene in skale, se spomnim na zadnjo svetovno vojno, na bolne in ranjene borce, ki so se zdravili na tem kraju, na bunkerje, kamor so skrili bolnike v času zadnje sovražnikove ofenzive, aprila 1945, na pokopališče borcev, ki so umrli v bolnišnici. Kako hitro je minilo petnajst let, odkar smo hodili kot partizani po idrijskih in trnovskih gozdovih!

Ko se prebudim iz spominov, opazim v bukovem gozdu pasočega se srnjaka s slabim šilastim rogovjem. Hitro stopim v zaklon za staro podrto drvarsko bajto in prav tako hitro ga zgrešim v oko-

lici, ki je bila prav tako siva kakor njegov zimski kožuh. Pa je počakal na drugi strel, ki ga je podrl, da je zdrsnil daleč po strmini navzdol. Tudi tega sem uplenil brez copat.

Venčeslav Straus

Kje so letos veverice?

Vprašanje in mnenja, ki ga je postavil pisec v 8. številki našega lista, je kočljivo za nekatere lovce. Mislim, da je takšnih še mnogo, ki strogo obsojajo pozni jesenski in zimski odstrel veveric v lanskem letu. Tudi jaz se s tem strinjam, da je ta ali oni milega srca, oziroma lovec s polno srčno kulturo. Zato nimam ničesar proti temu, ker prav dobro poznam težko življenje veveric v zimskem času. Po drugi strani sem žal grešil prav v tem, da sem ravno v lanskim pozni jeseni ter zimi odstrelil preko 70 veveric. Vendar je bil še ta odstrel šibak proti velikemu zimskemu staležu in pomanjkanju hrane v hudi zimi. Ta odstrel je zajel prav majhen del lovišča. Ostalo je tri četrtine lovišča nedotaknjenega prav do konca loda na veverice. Ko pa je prišla pomlad, sem bil prepričan, da je ta odstrel v zimi koristil družinski blaginji in največ tudi samemu veveričjemu rodu.

Vsakdo, ki se zanima za življenje veveric, navadno pozna življenje te ljubke živalce, ki pripravi toliko kratkočasje lovcu. Tisti, ki dosti opazuje njihove igre, navadno gleda visoko po drevju in prav brž opazi kakšno bo njihovo življenje v zimskem času. Gleda po smrekah, po borih, če je to ali ono drevo kaj obrodilo. In če je lovec prišel do zaključka, da je hrane pičlo, je treba prav tu z razumevanjem rešiti zadevo.

Nekateri so mnenja, da naj bi se veverice ne streljale zavoljo pomanjkanja hrane temveč, da naj narava sama reši vprašanje po svoje.

Lovišča pri nas na koroško-štarski meji niso revna, vendar ne toliko bogata kot neke v nižinskih krajih. Zato pri nas ukrepamo lovci natančno glede finančne plati, da vnovčimo vsako kožico in da raje sami podaljšamo lovopust zato, da so kožuški polnovredni in s tem dohodki družine večji. Kdor je dosti hodil po lovišču pozno v jeseni pa tja do konca zime, je lahko opazil zlo, kako je poskrbela narava za to žival.

Veverice so iskale hrane po tleh že v zgodnji jeseni pa tja do sredine zime. Neprestano so šarile po debelem listju, tako da so

ljudje menili, da so v goščah divji prašiči.

Znano je, da si napravi ta glodavec nekaj zaloge za zimo. Te zaloge veverice potaknejo po vsem gozdu. Zakopavajo in nosijo množično na vse strani po panjih in duplih. Pravo pogozdovanje razvijajo. Svoj čas nismo poznali modernega gozdarstva. Tedaj so veverice sadile n. pr. orehe, ki jih človek sedaj vnovčuje za velike denarje. Pozablja pa, kdo je to plemenito drevje največ sadil. Za plačilo pa sedaj veverica v hudi zimi večkrat od gladu poginja.

Ljudski pregovor pravi: Veverice so sadile orehe, Turki pa lipe.

Ce bo še več takih slabih let za veverice, bomo ne le vršili prevelik odstrel ampak bomo morali poskrbeti za krmljenje in ne samo na papirju iskati vzrokov izumiranja. V zimski stiski krmiti veverice ni nobena umetnost, kakor ni umetnost nanje pomeriti.

Valentin Močnik

LD Bukovje pri Dravogradu

Trofeja kot dokumentacija in spomin

Vsak lovec ima v svojem lovskem udejstvovanju svoj poseben osebni užitek, eden v lovu na srnjaka, drugi na perjad, posebej na zalaz itd. Največji užitek pa so mu spomini na draga doživetja ob trofejah, ki jih skrbno hrani in varuje v lovskem kotičku — na jesen svojega življenja. Ni pa zgolj rogovje, ki ga je lahko ohraniti kot spomin, temveč so včasih še dražji spomini preparirane živali ali njih deli, glave, kožuhi in pod. Za ohranitev teh trofej so pa potrebni spretni preparatorji, ki jih Slovenci nimamo na izbiro. Mnogo zanimivosti propade, ker ni pri roki preparatorja, ki bi strokovnjaško nagačil in konserviral živali, da jih ne razje mrčes in ne razpadejo. Mnenja sem, da bi se lovska organizacija zanimala za to stroko in dala pobudo za primeren strokovno izšolan naraščaj, če hočemo tudi v dobri dermoplastiki ohraniti naše lepe lovske spomine.

I. R. Trbovlje

Svojevrstna trofeja

Nedavno sem obiskal lovskega tovariša Vladimirja Jezovška, Murska Sobota, ki mu je srnjad od nekdanj njegov konjiček in jo je vedno streljal s kroglo, ko so drugi mrharili še s šibrami. Med njegovimi lovskimi rekviziti je vzbudil mojo pozornost kakih

20 cm dolg in 5 cm debel kos borove veje, odrezan z obeh strani z nožem. Nimalo sem se začudil odgovoru, da je to trofeja, in sicer nadomestilo za prav kapitalno srnjakovo rogovje. Tudi danes namreč Vladimir najraje pripoveduje o srnjakih, ki jih ni uplenil in si je njihove trofeje samo ogledal. Zadeva pa je tale. Tudi lansko leto je pri Gradu čakal na svojega vsakoletnega srnjaka. Dočakal ga je proti večeru, ko se je prišel past v oves ob gozdu. Rogovje imenitno, razdalja sicer precejšnja, vendar izgled za dober zadetek. Dober naslon, križ na plečih, strel. Srnjak je malo presenečeno pogledal in že se je pogreznil v temo gozda. Ko je Vladimir premišljeval o vzroku zgrešitve in čakal, da se srnjak mogoče le še vrne, je opazil nekaj metrov pred seboj vejo bora, ki jo je oprasnila krogla in odletela mimo srnjaka. Toda srnjak ni več prinesel trofeje na sejem. In Vladimir: »Odrezal sem si kos veje, ki jo je oprasnila krogla, kot nadomestilo za lepo trofejo.« Pri tem je bil bolj zadovoljen kot če bi viselo rogovje na steni.

Ludvik Marič

Jež, koklja in piščanci

V maju 1960 je koklja izvalila 14 piščet in ko je postalo topleje, jim je pripravila žena prenočišče zunaj ob kurniku. Koklja se je brž privadila in vodila piščance tja spat. Zelo se je zanje bala, da je skočila kar v človeka, če je prijel pišče.

Nekega večera pridem pozneje domov, odložim kolo, pa slišim, kako koklja razburjeno klokoče. Pogledam, a nisem nič opazil. Drugi večer je koklja peljala svojo družino bolj s strahom spat. Zvečer ko smo zaprli, je bilo vse v redu. Ponoči pa je začela koklja skakati in vpiti, piščančki pa čivkati.

Z ženo brž vstaneva in hitiva gledat, kaj da je. Bil sem bos in smola, spotaknem se ob velikega ježa. Ta se je takoj zvil v klobčič in pod sabo je imel na pol pojedene piščance, drugi pa je v zadnjih zdihljajih še čivkal in poginil. Ko žena vidi, da je jež ropar njenih piščet, ga vrže v škap vode, da bi se utopil. Jaz kot lovec sem ježa potegnul iz vode in ga odnesel na sosedovo njivo, misleč, da bo s tem stvar v redu. A glej, drugi večer se ponovi ista zgodba. Hitro skočim na pomoč, odprem vrata in vidim boj koklje z ježem. Ta se je z veliko naglico zaletaval v kokljo, koklja v ježa, ki je držal že umor-

jenega piščanca v ustih. Brž udarim ježa, da se je s piščancem vred zvil v klobčič. Seveda se je žena to pot še bolj razburjala. Zato pograbil ježa in ga odnesem kakih 500 metrov od hiše. Zaradi sigurnosti sem pregledal vso okolico in tretji večer našel dva mlada ježa v bližini prenočišča piščet. Ježka sta gotovo iskala svojo mamico. Odnesel sem ju na kraj, kjer sem odložil staro in potem je zavladal zopet mir — le žena je bila ob piščance.

Sklepam, da je ježevka pač izkoristila bližnjo prilžnost za pridobitev hrane. Ob tem doživetju sem se spomnil naše pernate divjadi, fazanov in jerebic. Če je kdo kaj podobnega doživel, naj se oglasi v LOVCU.

Rudi Udrih, LD Polzela

Kako težek plen more nesti skobec?

(Po Wild and Hund, 1960-6)

Dvoje nedavnih opazovanj je dalo piscu članka povod, da je objavil doživetji, iz katerih je možno sklepati, kakšno breme lahko skobec nese.

Decembra 1959 je pisec vozil z avtom po cesti skozi preseko nekoliko navkreber, z brzino 50 kilometrov. Nenadoma je priletel skobec s plenom v krempljih in si prizadeval, da preleti preseko. Verjetno ga je presenetilo bližajoče se vozilo in ga prisililo, da je skušal spraviti plen na varno. Skobec je vidno izgubljal na višini in je končno spustil svoj plen kakih 6 metrov pred vozilom na tla, a sam je pospešeno odletel proti skupini drevja v bližini ceste.

Pisec je ugotovil, da leži na robu ceste že mrtva kavka. Najbrž je bil plen pretežek, da bi se bil skobec z njim dovolj hitro umaknil nevarnosti. Zanimalo ga je, če se bo skobec vrnil po plen. Zato je zapeljal kakih 30 metrov dalje po cesti, se ustavil in opazoval. Po dobre četrte ure se je skobec vrnil, ponovno zgrabil plen in ga skušal odnesti čez 5–6 metrov visoko škarpno. Toda višine ni zmagal in je z napornim frfotanjem letel ob škarpni v smer, kjer je bila škarpa precej nižja. Med letom je dvakrat s plenom sedel na cesto in počival. Postopoma je plen vlekel naprej s težnjo, da bi čimprej dosegel odprt svet brez višinskih zaprek.

V oktobru preteklega leta je pisec opazoval skobca, ki je ugrabil kosa, ko se je ta jezil na čuka. Pisec se je previdno bližal drevsu, a ga je skobec opazil in je s plenom s težavo odletel. Po 80

metrih je očitno utrujen, pristal. Dalje pisec ni mogel opazovati skobca.

Pri ugotavljanju, kakšno težo lahko ujeda nosi, je treba razlikovati dva primera. V prvem zgrabi ujeda svoj plen na tleh, v drugem pa v letu brez menjanja smeri. V drugem primeru more ujeda vsekakor nesti težje breme, kakor v prvem, ker ima že hitrost. Na splošno nese ujeda ob ugodnih pogojih le težo, ki ne presega njene lastne. Težje breme potegne ptico kmalu k tlom, da sede. Največkrat pa že lažje breme od nje, prisili ptico, da čimprej pristane.

J. V.

Katere živali kljubujejo zimi v gorah?

Prijatelja planin in zlasti lovca gotovo zanimajo živali, ki prežive zimo v visokih planinah, nad gozdno mejo, kjer raste le še ruševje in grmovje gorske jelše. Poleti so tam gola melišča in razbeljeno sivo skalovje. Tam je svet redkih rastlin in še bolj redkih živali. Podnebne razmere v visokih gorah so podobne onim ob tečajih, v tundrah in tajgah. Za razmnoževanje današnjih gorskih živali je prav ta okolnost velike važnosti. Visoke gore in obtečajniška področja, ki sta jih v ledeni dobi pokrila sneg in led, so dobila prebivalce šele, ko se je ločnica večnega snega umaknila na sedanjo mejo. Nekateri živali in rastline so se v ledeni dobi prilagodile mrazu tedanjih dolgih zim. Ko se je sneg toplejšemu podnebju umikal višje v gore, so se za njim pomikale tudi rastline in živali: gams, kozorog, svizec, planinski zajec, belka. Planine so tako dobile prve naseljence, ki so jim ostali do danes zvesti. Navajeni so mraza in se mu tudi v najhujši zimi ne umaknejo radi. Le če jim resno prične primanjkovati hrane, se umaknejo v najvišje gozdove. Vse širši posegi v naravo so jelenjad in srnjad poglali na primer v Švici in v avstrijskih visokih Alpah do 2000 m, lisice pa celo do 3000 metrov. Največji sovražnik visokogorske divjadi so plazovi. Toda divjad je zelo previdna. Kadar groze plazovi, se zateče pod previse. Najodpornější je kozorog, ki prebije zimo brez dodatnega krmljenja, v Švici celo v višini nad 3000 m. Kozorogi in gamsi svatujejo v najhujšem mrazu, pozimi. Narava je s svoje strani poskrbela, da te živali ne zmrznejo. Dala jim je za zimski čas gosto toplo dlako, ki jih zanesljivo ščiti, razen tega si prihranijo plast tolsče za rezervo. Planinski zajec in belka

dobita pozimi belo dlako oziroma perje.

V pečinah visokih gora gnezdi orli, krokarji, planinske kave, v planinah so doma ruševci, komatar, skalni plezalec, planinska pevka, planinski ščinkavec. Za hrano jim skrbe peruti, ki jih, če treba, neso za njo.

Skalni vrhovi naših planin torej tudi pozimi niso brez živali, ki sta jim hlad in zima značilna za njihovo življenjsko okolje.

A. S. Pirc

Kaj bi se bilo lahko zgodilo

Družinski člani srednjega kmeta so v novembru 1956 grabili listje za steljo. Med grabljenjem opazi najstarejša hčerka, da se nekaj svetlika med listjem na tleh. Pobere stvar in jo ogleduje. Vsi člani družine se zbero, ugibajo kaj bi bilo, a se ne znajdejo. Končno spravi hčerka ta predmet (bila je cianvodikova ampula) v žep in grabi naprej. Vsa sreča, da se v žepu ampula ni zdrobila. Opoldne, doma pri kosilu, je hčerka djala ampulo na mizo in zopet se je začelo ugibanje. Ze so hoteli stvar razbiti, da vidijo, kakšna tekočina je v kroglici, toda gospodar je bil k sreči toliko pameten, da je to preprečil, vzel ampulo in jo skril oziroma zaklenil.

Naslednji dan je prišel na obisk k svoji izvoljenki — to je bila hčerka, ki je našla ampulo — mlad lovec, član naše družine. Dekle mu je jelo pripovedovati, kaj je našlo in oče mu je stvar pokazal. Sapa mu je zastala, ko jim je pojasnjeval, da bi lahko bili vsi mrtvi.

Kako je prišla ampula tja? Dobro vem, da tam blizu ni nobeden od lovcev nastavljal ampul. Zato sem mnenja, da je nastavljeno vabo prenesla kaka žival (lisica, vrana, šoja).

Vsaka dobra stvar ima lahko tudi svojo slabo stran, tako tudi cianvodikove ampule.

Lovska družina Pistava

Čakali smo prašiče

Čakali smo prašiče, moj oče, jaz in še tretji. Prespali smo v skednju, seveda slabo, ker so klopotali mlinčki. Rano smo se strmo povzpeli na čakališča. Oče je bil nekaj korakov od naju. Po dolgi uri čakanja zaslišim lomljenje dračja. Napnem ušesa in poslušam. Seveda me je bilo nekoliko strah ker so bili prašiči le nekaj metrov pod nama. Kar utihne šumot in prašič se spusti v dir. Če-

prav mi je nekam odleglo, mi je bilo žal, da se je napetost pretrgala. Ko se je jelo daniti, sem ponovno zaslišal pokanje vejic. Opozorim tovariša, poslušam in zagledam velikega prašiča. Pokažem ga tovarišu, naj strelja. Toda prašič je kazal zadnjo plat tudi potem, ko je odšel. Tako je odšlo tudi leto 1959.

Alojz Južnič, Vas-Fara

S Krškega polja

Ribjega orla štejemo med uje-de in se mi zdi kot razbojnik in morilec v živalstvu. Tega ima na-gačenega predsednik lovske dru-žine v Cerkljah na Krškem polju, Fonze Vahčić. Ta ptica je danes v naših loviških redkost. Tega orla so ustrelili pred leti, ko se je gostil z ribo, ki jo je ujel v Krki. Lovec ni vedel, da je uplenil red-ko ptico in hotel odrezati roparici kremplje, da bi jih predložil za predpisane točke.

Danes je ribji orel (Pandion haliaetes) zaščiten. Omenjeni ribji orel je padel v Vrbinah pri Brežicah.

Jože Zupančič, Litija

Kaj se da zvedeti z obročkanjem ptičev

Na nekem mednarodnem zbu-ru naravoslovcev, ki so se posve-tili proučevanju ptičev, je naravo-slovec Thnemann pokazal precej veliko zbirko vrvic, trakov, žic in drugih predmetov, ki so bili naj-deni na nogah ubitih ptičev in njemu poslani. Očividno so neki »ljubitelji« tu in tam poskušali na nestrokovnjaški način označe-vati ptiče, morda z namenom, da ugotovijo, ali se vračajo na stara mesta ali ne. Ni treba poudarjati, da je ta način zelo nepopoln. Si-ker je še v sredini 17. stoletja naravoslovec Fisch deval lastov-kam na noge nitke svetlih oden-kov, hoteč se uveriti, da lastovke ne zimujejo v vodi, kjer bi suka-nec moral obledeti. Vendar je ta »prvobitni« način zaznamovanja ptičev dokaj daleč od dovršenega postopka z obročkanjem, ki dovo-ljuje odkriti mnoge posebnosti iz življenja in obnašanja ptičev. Ta metoda, s katero smo se seznanili v velikih obrisih je takale:

Ptiču denejo na nogo nad prsti lahek prstan iz aluminija. Na tem prstanu se vrezajo osnovne označbe, kdaj in kje je bil ptič obročkan in naslov ustanove, ki v državi stoji na čelu takega dela. Ptiča s takim obročkom spuste. Obroček je tako lahek in udoben, da ga ptič navadno ne opazi. Ako tako obročkanega ptiča ulove v

nekem drugem kraju, po nazna-čenem naslovu sporoče kraj in čas, kjer so ptiča ujeli in vsebino obročka. Kadar se obroček najde na mrtvem (ubitem) ptiču, se sna-me in pošlje na navedeni naslov z označbo kraja, časa in okolnosti, pod katerimi je ptič poginil.

Iz povsem umljivih razlogov je opravek obročkanja ptičev v sleherni državi centraliziran. Ako bi vsak naravoslovec ljubitelj ho-tel obročkati ptiče s svojimi pr-stani, z označbo svojega naslova, bi bilo to težko vrezati, a še težje čitati naslov na prstančku. Spre-jeta označba naslova v državi je možna samo tedaj, če imamo zgolj naslov, kvečjemu dva. Razen tega bi bilo seštevanje vseh izsledkov obročkanja dokaj oteženo, celo nemogoče.

Znano nam je že, da se z obročkanjem more dognati, kje ptiči zimujejo, v kateri smeri se selijo in se vračajo k svojim gnezdiščem. Le z obročkanjem smo mogli dognati, da naša siva vrana ni stalno naseljena ptica, temveč je selivka, in da vrane, ki pri nas žive pozimi, niso tiste, ki se drže pri nas poleti. Naše vrane odlete sicer blizu v zahod-no Evropo, a k nam dolete vrane iz drugih krajev. S pomočjo obroč-kanja je včasih mogoče ugotovi-ti brzino in čas selitve. Na pri-meru škorklje, obročkane v Nem-čiji pred odhodom 20. 8. ter uje-te v Španiji 24. 8. so mogli dognati, da so žabogolti v štirih dneh pre-leteli 1200 km. Prav tako je z obročkanjem dognano, da štrki spomladi predenejo ogromen pro-stor 10 do 15 000 km v enem me-secu, jeseni pa v poldrugem me-secu. Obročkanje, kakor smo vi-deli, omogoča opredelitev dolgosti življenja ptičev v prostosti, kakor tudi število ptičev, ki se vračajo na staro gnezdo.

Razen tega obročkanje pomaga določiti velikost prehranjevališča, starost ptičev v dobi, ko prično graditi gnezdo, premeno perja v zvezi s starostjo in obilo drugih zanimivih podrobnosti iz ptičjega življenja. V zadnjem desetletju (do 1936, op. pr.) se je obročkanje močno razširilo. Po raznih drža-vah obročkajo na stotisoče ptic. Na Danskem je en ptičslovec v 15. letih obročkal nad 100 000 kri-latcev. Od tega velikega števila se mu je vrnilo le 3000 obročkov, to je vsega 3 %. Prav velik odstotek vračila so dale ujeđe, galebi in race. Prav malo — vivki in kosi.

Ker divjad služi za lov, je na-ravno, da je njih odstotek vrnje-nih obročkov največji. Pri nas dosega 6 %.

Opazovanje obročkanih ptic je ne samo zanimivo, marveč tudi

nujno za resno proučevanje ter za izkoriščanje ptičev pri zboljšanju letin na polju.

Redin — A D

MLADI PIŠEJO

Sprehod

V nedeljo zjutraj spomnim brata, da me vzame na lov. »Po-čakaj do tretje ure, ta čas pa mami pomagaj!«

Do kosila je kar hitro minilo, a potem se je kazalec na uri kaj leno premikal. Okrog treh me po-klíče brat in mi da lovsko tor-bico, sam pa vzame puško in piščko Goro.

Šla sva na sprehod proti Spod-njemu Javorju. Kmalu sva v goz-du. Tu se oglašajo razne ptice, ki jih še ne poznam. Vse, kar mi je neznanega, mi pojasnjuje brat, zlasti od ptic, katere so ko-ristne in katere so roparice. V takem pogovoru počasi stopava po gozdu, ko naenkrat zaslišiva »ci-ci-rici-ci-ciu«. Kaj je to, vprašam. Brat položi prst na usta in mi pokaže, naj sedem. Sam tudi sede poleg mene, zraven pa še psička Gora. Meni se kar smešno zdi, da morava biti tako tiha in mirna. V gozdu se po kratkih presledkih še naprej oglašá »ci-ci-rici-ci-ciu«. Ivo prične na koščeno piščalko oponašati klic. Kmalu piščalko majhnega petelinčka — gozdnega jereba, kako kožetno ima našo-prijen rep in brezskrbno kliče na korajžo. Brat ne sproži, kajti ubi-janje ni užitek. Pravi lovec pred-vsem gleda in spoznava živo na-ravo.

Petelinček še kar naprej poje; kar pride starejši jereb. V veli-kih krogih obhodi mlajšega. Na to se vname boj, zelo srdit boj. Mlajši jo je kmalu precej klavr-no popihal. Stari si je pogladil perje in zmagovalno zacical ter kot zmagovalec samozavestno za-pustil bojišče.

Z bratom sva šla počasi na-vkreber. Kmalu sedeva ob debelo bukev, na robu gozdne jase. Tu mi da brat znamenje, da naj bom tiha in mirna, češ da bom videla nekaj zelo ljubkega. Sediva že precej časa, ko zaslišim rahel šum. Zelo previdno in tiho nekdo koraka proti nama. Kmalu se po-kaže ljubka srna, ki na vse strani opreza, če je varno. Nato da z glavno znamenje in na plano pri-skakljata mladi srnici. Sedaj sem prvič videla tako ljubko druž-i-nico na paši. Ob tem prizoru ni-sem mogla mirovati, da sem vstala, kar je preplašilo srne.

V mraku smo se vrnili vsi tri-je domov. Se vedno mi lebde pred očmi doživetja tega lepega spre-hoda.

Nada Srabočan, Trbovlje

LOVSKA KINOLOGIJA

DVA TEČAJA

Marsikje slišimo, da nam manjka dobrih vodnikov, da se Kinološka in Lovska zveza premalo brigata za njihovo vzgojo. Take tožbe so zlasti pogoste na kinoloških prireditvah. Že pred leti je Kinološka zveza sklenila, sestaviti priročnik o vzreji, vzgoji in šolanju psov. Določena je bila za to posebna komisija. Na letošnjem občnem zboru Republiške lovske zveze pa je bilo sklenjeno, da bo Lovska zveza materialno podprla Kinološko zvezo s posebnim namenom, da pripravi knjigo take vrste, ker manjka dobrih vodnikov in temeljito šolanih lovskih psov. Prej navedena komisija je predlagala, naj bi Kinološka zveza priredila dva tečaja za pripravnike kinoloških vodnikov in kinološke vodnike, na katerih naj bi predavali kinološki sodniki, ki bi potem svoja predavanja napisali in omogočili izid kinološkega priročnika. Sestavljalci so namreč izrazili dvom, ali so njihova izvajanja zadosti poljudna in sprejemljiva za širši krog kinologov in lovcev.

Tako je prišlo do dveh tečajev, ki ju je priredila Kinološka zveza: spomladanski je bil namenjen bolj teoretični osnovi v kinologiji, na jesenskem pa so bila obdelana praktična vprašanja o vzreji, vzgoji in šolanju lovskega psa. Na obeh tečajih so dobili udeleženci zadosten vpogled v

kinologijo na splošno, posamezni predavatelji pa so še posebej obdelali delo ptičarja, šarivca, jamarja in glasno gonečega psa. Na praktičnem tečaju se je polagala posebna važnost delu psa po strelu, kjer je prišlo posebno v poštrev delo barvarja.

Na pomladanski tečaj je prišlo 37 sodniških pripravnikov in vodnikov lovskih in nelovskih psov, medtem ko je bilo na jesenskem tečaju 57 udeležencev zgolj iz lovskih vrst. Na prvem tečaju so bila predavanja o izvoru psa, o njegovi biografiji, obdelali smo anatomijo pasjega telesa in funkcijo posameznih telesnih delov, končno smo govorili tudi o dednosti. Spoznali smo, kaj je pasma, zgodovino posameznih pasem in zvedeli, kaj so pasemski znaki. Na tem tečaju smo predelali tudi predpise kinoloških pravilnikov o vzreji in evidenci psov; udeleženci so spoznali tudi načine ocenjevanja zunanosti, naravne zasnove in dela.

Jeseni so pa bila predavanja o vzreji in vzgoji psa, nato sobno šolanje na splošno, nadalje šolanje posameznih pasemskih grup; zadnji dan pa je bil posvečen izključno pasjemu nosu, katerega kakovost pride v prvi vrsti v poštev pri delu po krvnem sledu obstreljene divjadi.

Udeleženci so dobili navodila o vzreji psa. Z vzrejo začne rejec že tedaj, ko se mu psica

Kinološki tečaj od 24. do 27. oktobra 1960 v Ljubljani

Foto C. Pogačar

Na kinološkem tečaju 27. oktobra 1960 v lovišču LD Vič pri Ljubljani

Foto C. Pogačar

goni; izbrati mora zanjo primerne plemenjaka, za psico pa dobro skrbeti v času pred porodom, pa tudi po porodu, da se mladiči razvijejo v krepke pse in se pripravijo za samostojno delo. Ko psica mladičke odstavi, je konec z vzrejo. Tedaj se začne vzgoja, ki je samo priprava za pravo šolanje, kajti vzreja traja dotlej, ko je pes zrel za šolanje. Goniči so hitro zreli za to, prav tako jamarji; kasneje dozore braki jazbečarji, ptičarji in šarivci, zadnji med njimi pa je barvar. V predšolski dobi, ki ji pravimo vzgoja, se pes nauči na ime, nadalje da na poziv pride k vodniku, navadimo ga na ovratnik in v vodenju na vrvi. Tudi na določen prostor v sobi ga priučimo, da tam sede ali leže. Vsakemu psu vcepimo zanimanje za tisto delo, za katerega ga bomo pozneje rabili. Izbrati moramo naravno zasnovano in lovskemu psu pokazati divjad oziroma mu dali priložnost, da spozna dah zajca; ptičar mora vedeti, kakšen je dah perjadi. Tako pripravljamo psa za šolanje. Ko namreč pes doraste, je zrel za šolanje, kar je pri večini med sedmim in devetim mesecem. Tedaj se začne resno delo. Učimo ga v posameznih vajah najprej v zaprtem prostoru in šele potem, ko je delo v posameznih vajah trdno, ponavljamo vaje na prostem z oprčenim psom, kasneje pa mora delati popolnoma prost. Psi morajo iti lepo ob levi nogi, sesti ali obležati na mestu in to na povelje z glasom, žvižgom ali na znak z roko; prav tako morajo priti na poziv k človeku. Nekatere pasme morajo znati tudi donašati in to na suhem kakor

tudi iz vode ter obležati pred divjadjo, ko skoči ali odleti.

Nato pride šolanje v posameznih pasemskih skupinah: gonič mora poiskati, dvigniti in goniti zajca, ne sme pa goniti srnjadi. Jamarjevo delo je v rovu, pa najsi bo da roparico izžene ali jo v jami zadrži ali pa v rovu zadavi in prinese. Od braka jazbečarja zahtevamo v prvi vrsti, da je zanesljiv delavec po krvnem sledu, medtem ko so specialisti za to barvarji. Ptičar mora obstati ali obležati, ko dobi divjad v nos, ko pa le-ta zleti ali skoči, mirno obležati, dokler ne dobi drugega povelja. Šarivec mora iskati pod puško in na kratko glasno pognati divjad. To so sicer dela, ki so posameznim pasemskim skupinam prirojena, je pa treba naravno zasnovano šolanje oplemenititi, da vsak pes dela dovršeno. Poleg tega pa od posameznih pasemskih skupin zahtevamo še drugo delo, ki se jim tako ne prilega; goniča lahko priučimo za delo po krvnem sledu, braka jazbečarja za glasen lov in delo na roparico; ptičar in šarivec pa sta porabna tudi v delu po krvnem sledu na veliko divjad, morata pa biti tudi ostra na roparice.

To in vse, kar je pri vzreji, vzgoji in šolanju psa potrebno, smo predelovali na obeh tečajih. Sedaj pa je naloga predavateljev le, da svoja predavanja denejo na papir, jih dopolnijo in spilijo ter svoje delo dajo na voljo lovcem ter kinologom, da bodo mogli svoje pse izučiti za delo, ki ga zahtevamo od njih.

J. L.

VSEM LOVSKIM ZVEZAM

Vabimo lovske zveze, da zanesljivo sestavijo in predložijo do 15. januarja 1961 svoj plan kinoloških prireditev (tečaje za vodnike, preglede lovskih psov, tekme lovskih psov itd.), ki jih žele organizirati za lovsko leto 1961/62.

Plan sestavite sporazumno s pristojnimi pasemskimi organizacijami, upoštevajoč tudi želje lovskih druženj. Sporazumna sestava je potrebna zaradi razporeda razpoložljivih predavateljev in sodnikov.

Kinološka zveza mora predložiti plan pravočasno Kinološkemu savezu v Beogradu, zaradi odobritve in ga tudi pravočasno objaviti v Lovcu. Uredništvo Lovca mora plan prejeti od KZS pred 1. 2. 1961, da bo objavljen v mesecu marcu 1961.

Cas lovopusta se lahko porabi za tečaje vodnikov. Tekme lovskih psov pa se prične že meseca aprila 1961, zato je treba sestaviti plan pravočasno.

Naslovi pasemskih organizacij so:

1. Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, Kersnikova ul. 8.
2. Klub za goniče, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9/II.
3. Društvo brak jazbečar, Celje, Cesta na grad št. 31.
4. Klub ljubiteljev jazbečarjev in terijerjev, Ljubljana, Komenškega 10.

KZS

USPELA KINOLOŠKA PRIREDITEV

Uprava gojitvenega lovišča Rog v Kočevju je s privolenjem Kinološke zveze priredila dne 17. novembra 1960 v svojem lovišču ocenjevanje zunanosti in tekmo lovskih psov, ki so last lovskih čuvajev v tem lovišču. Tekma je bila v okolici Koprivnika, kjer so košenice, porasle z grmovjem, vmes pa so večji ali manjši gozdovi. Na košenicah se pod grmovjem tišči zajec, v gozdu je srnjad, a ko smo v gozdičku iskali primerna mesta za polaganje umetnih krvnih sledov, smo spodili 4 kljunače.

Za oceno zunanosti so bili priglašeni 4 psi, 2 braka jazbečarja in 2 kratkodlake istrska goniča, tekmovala pa je 6 brakov jazbečarjev in 4 goniči. Sodniki smo delali na dveh različnih mestih. Podpisani sem imel nalogo prisostvovati izbiri prostorov za preskušnjo v delu po krvnem sledu, nadalje ocenjevati vse pse pri tem delu. S pripravami smo začeli že dan pred tekmo in določili

smeri (trase) za 10 umetnih krvnih sledov; polovico sledov smo položili že popoldne, drugo polovico pa rano zjutraj. Za starejše pse naj bi sledovi bili stari nad 12 ur, za mlajše pse pa nad 3 ure. Vso noč je deževalo in šele proti jutru se je razjasnilo. Zato smo bili v dvomih, če je zajec vstal, če ga bo mogoče po jutrnjem sledu najti, vprašljivo pa je tudi bilo, če bodo psi mogli delati po izpranih krvnih sledovih. Vendar se je izkazalo, da je bojazen odveč, zlasti glede dela po krvnem sledu. Tu smo začeli s starejšimi psi in se je najbolj izkazala braka jazbečarka Astra, ki je šla po sledu z nizkim nosom, počasi in ga izdelovala brezhibno. Zajec, ki je malo prej prečkal sled, je ni dosti motil; njegovo sled je sicer psica nakazala, a se je takoj vrnila na krvni sled in z delom nadaljevala. Pri drugi kljuki je član komisije, ki je polagal sled, pokazal drugo smer, kakor jo je izdelovala psica, a se je izkazalo, da ima prav psica in ne polagatelj sledu.

Počasi in z nizkim nosom sta izdelovala sled tudi braka jazbečarja Kadet in Mik vendar ta dva pri delu nista bila tako sigurna, kakor Astra, čeprav sta prišla brez pomoči do srne, odložene na koncu sledu. Brak jazbečar Miško v začetku ni bil popolnoma gotov pri delu, ampak je malo omahoval, ko pa je sled prijel, ga je v redu izdelal in pripeljal vodnika do srne pri kateri pa se ni dobro vedel; pes ne gre popolnoma po sledu, ampak ob sledu. Braka jazbečarka Kaja pa je izdelovala sled prehitro, zaradi tega se je morala sama večkrat popravljati in končno prišla do srnjadi. Braka jazbečarka Vižla pa je še mlada in na krvnem sledu ni bila vadenja; v tem predmetu je popolnoma odpovedala in zato ni mogla nadaljevati tekme.

Od kratkodlake istrijanke Elbe smo pričakovali več, saj smo jo videli že večkrat na delu po krvnem sledu; psica ta dan očitno ni bila razpoložena, kar se je čutilo tudi pri iskanju in gonji zajca. Kratkodlaki istrijanki Dika in Ersi sta preveč hiteli, kar jima je delalo preglavice pri kljukah, ki sta jih preskočili, izgubili pa sta precej časa, ko sta se sami popravljali in našli pravi sled. Kratkodlake istrijanka Dara je starejša, že preskušena psica, ki je izdelala krvni sled prav dobro, le škoda da pozneje ni prišla na zajca; v iskanju in gonji doslej še ni bila ocenjena in tudi ni mogla dokončati tekme.

Lepega iskanja zajca ta dan nismo videli; sploh opažamo, da

iskanje v letošnjem letu psom dela. večje preglavice, kakor v sušnih letih. Na dan tekme v Koprivniku zjutraj po dežju zajec verjetno ni vstal, je pa tudi izredno držal in je skočil šele, ko bi moral pes stopiti nanj. V gonji se je izkazala Ersi, a tudi Dika ni dosti zaostajala; pred obema je padel zajec, le škoda, da je bil pred Diko prehitro streljan. Od brakov jazbečarjev je bila v iskanju in gonji najboljša Astra.

Na roparico je bil najostrejši Kadet, ki je zadavil mačko brez pomišljanja; mačko sta uničila tudi Mik in Astra, a ne takoj, temveč šele po daljšem oblajevanju. Miško in Kaja sta roparico le zaustavljala in lajala nanjo.

Kako so ti psi vodljivi in poslušni, bi morali videti vsi naši lovci. V teh predmetih je moglo tekmovati le še 8 psov, ki ubogajo na vsak migljaj vodnika, seveda tudi na poziv z glasom ali piščalko. Vsi psi gredo lepo ob nogi vodnika, od teh 6 prostih. Vsi se dajo odložiti, med njimi 5 nenavezanih. Na strel pokažejo samo pozornost, ostanejo pa mirno in tiho na mestu.

Take tekme soditi si še želimo. Sodniki, poleg podpisanega še Adolf Ivanc in Janez Lavrič, smo dali psom tele ocene:

1. braki jazbečarji:

Astra, JRBj 900, vodnik Adolf Krašovec iz Komarne vasi, je dosegla I. oceno in 241 točk,

Kadet (Kastor), JRBj 1042, vodnik Ivan Grajš iz Dolge vasi, je dosegel 209 točk in II. a oceno,

Miško, JRBj 676, vodnik Jožef Ivančič iz Mozlja, je dosegel II. b oceno — 179 točk,

Mik, JRBj 675, vodnik Ivan Gliha iz Kleča, je dosegel II. b oceno — 177 točk,

Kaja, JRBj 1046, vodnik Cveto Pršle, Stari log, je dosegel tudi 177 točk in II. c oceno.

2. goniči:

Dika, RMG 1324, vodnik Kavar Ivan iz Rimskega, je dosegla 194 točk in I. a oceno,

Ersi, RMG 810/S, vodnik Miklič Ivan iz Smuke, je dosegla 187 točk in I. b oceno,

Elba, RMG 807, vodnik Šporar Ivan iz Poljan, pa je dosegla 158 točk — II. oceno.

Dr. Janko Lavrič

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIK

za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst goničev: Franc STREL, Dobračeva 19, pošta Žiri.

KZS

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski psi:

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Biba Radenska JRPki 1978 — Arap Betnavski JRPki 1968, leglo bo 2. januarja 1961. Vzreditelj Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopalniška ulica.

Breda JRPki 1031 — Arap Betnavski JRPki 1968, leglo je bilo 9. XI. 1960. Vzreditelj Ludvik Kuplen, Murska Sobota, Lendavska cesta.

LITERATURA

V založbi Albert Müller A. G. Rüslikon — Zürich, je izšla knjiga Müllers grosses Hundebuch »Die Hunde der Welt« (Müllerjeva velika knjiga psov »Psi sveta«), znanega praktika, lovca, rejca in sodnika dr. Ericha Schneider—Leyer-ja. Izpod peresa

tega avtorja je že prej izšlo pet knjig o psih, ki so razširile njegovo ime daleč preko meja njegove domovine.

Knjiga je bogato ilustrirana in bogato opremljena z razlagami v tekstu. Obravnava 13 pasemskih skupin na 302 straneh. Te skupine so porazdeljene na dežele, iz katerih izvirajo posamezne pasme. Avtorju tega vademekuma za pse je treba izrečno priznati veliko skrbnost, vztrajnost in ogromno strokovno znanje, ki jih je vložil v to standardno delo. Posebno priznanje pa gre tudi založbi, ki je knjigo v vsakem oziru odlično opremila.

Vsebina tega priročnika je za slehernega kinologa in ljubitelja psov, nepogrešljiva in je dosedaj edinstvena. Zajema čez štiri sto pasem in prinaša mimo 13 risb z navodili, 240 res prvovrstnih fotografij na 100 straneh umetnostnega tiska. V knjigi avtor ne navaja oficialnih standardov, zato

pa podaja natančne opise psov, kar moremo le odobravati. Pri mnogih pasmah igra namreč veliko vlogo tudi moda, ki nenehno povzroča razne spremembe standardov. Zato standardi niso pri vseh pasmah stalni in kmalu zastare.

Na 133. strani se je pri jugoslovanskih ovčarjih vtihotapila majhna zamenjava. Ti se namreč dele v dve skupini. Prvi je kraški ovčar, napačno označen kot šarplaninec. To ime pripada drugemu psu na strani 134 kot tipu šarplaninca.

V celem je to delo odličen priročnik, ki mora vzbujati pri vsakem kinologu in vseh drugih bralcih, ki imajo smisel za našega prijatelja — psa, pravcato navdušenje.

Zelimo, da bi knjigo imel vsakdo in da bi bila čimbolj razširjena in brana.

Julij Koder

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Z 10. seje upravnega odbora LZS, 19. nov. 1960:

Ad 1) — b) »Ker je lovec glasilo lovske organizacije, bi moral prinašati več dopisov oz. člankov o življenju in delu lovskih organizacij, lovskih druženj in lovskih zvez, zato je treba organizirati z njimi boljši stik.

Upravni odbor LZS zadolžuje vse področne zveze, da zadolže po enega svojega člana, ki bo odgovarjal za dopisništvo. Področne zveze pa naj za dopisništvo zadolže tudi lovske družine, ki naj izmed svojega članstva določijo za to nalogo primerne ljudi.

Ad 2) Deveti mednarodni lovski konferenci v Celovcu 11. nov. 1960 so prisostvovali delegacije iz Trsta, Gorice, Udina (Italija), Koroške in Štajerske (Avstrija) in Slovenije. Sklepi konference:

a) Organizirajo se konference manjšega obsega, ki bi konkretno reševale obmejna vprašanja glede staleža, odstrela in drugo.

b) Vso pozornost je posvetiti odvzemu jelenjemu rogovju zaradi primerjave.

c) Na konferencah pod a) naj bi bile tudi razkazane trofeje obmejnega področja.

č) Prihodnja mednarodna lovska konferenca bo v oktobru 1961 v Gorici ali Udini.

Ad 3) Področne zveze so do predlogov za odlikovanja premalo

kritične; utemeljitve so površne in premalo konkretne.

Predloge za odlikovanja za Dan republike je vsako leto poslati LZS najkasneje do 15. oktobra, za Praznik dela pa do 15. marca.

Prvenstveno naj se odlikovanja podelijo za 29. nov.

Kriterij je treba zaostri, ker bodo sicer odlikovanja zgubila svoj pomen in vrednost.

Upravni odbor je na predlog LD, področnih zvez in članov upravnega odbora LZS za Dan republike podelil lovska odlikovanja naslednjim lovcem:

LZ Koper: Red za lovske zasluge II. stopnje: Rastko Brađakja.

Znak za zasluge: Zvezdan Obad, Fortunat Fortuna, Karel Pucer, Jože Trampuž, Jože Ban, Milan Felicijan, Ivan Babič, Ivan Grzetič, Ivan Filipič, Ivan Andrejasič, Jože Slavec, Pino Bertok, Viktor Brajnik, Valmi Peroša, Romej Roseto, Mario Santin, Ivan Bertok, Jože Jenko, Franc Vidali, Peter Pavlič, Atilij Kavrečič, Franjo Stibilj, Mitja Groznik, Ivan Glavina, Jože Mohorič.

LZ Trbovlje: Red za lovske zasluge II. stopnje: Franc Letnik.

LZ Kranj: Red za lovske zasluge II. stopnje: Cene Beznik, Franc Bernik, Tone Hafnar.

LZ Ljubljana: Red za lovske zasluge II. stopnje: Dr. Bogdan Kurbus.

Znak za zasluge: Ignac Voljč, ing. Gregor Kersnik, Jože Svete, Alojz Zgonc, Franc Mlakar, Stanko Strle, Franc Hribar, Miha Avšič, Karel Notar, Anton Štajer ml., Jernej Naglič, Janez Lenarčič.

LZ Ptuj: Znak za zasluge: Marko Korošec.

LZ Maribor: Red za zasluge II. stopnje: Ludvik Volmajer, Mirko Dobrilovič.

Znak za zasluge: Franc Gašper, Ivan Hercog, Jože Nekrep, Anton Šuman, Ivan Novačan, Franjo Ledinek Karel Štukl, Ludvik Činč, Jakob Urbanc, Matija Motaln, Ivan Žunko, Ivan Maček, Alojz Topler, Kristijan Kovač, Franc Matjašič, Gabrijel Kosi, Slavko Skupek, Robert Koren, Franc Lipko.

LZ Kočevje: Znak za zasluge: Tone Ožbolt.

LZ Gorica: Znak za zasluge: Rudi Čubrilo.

LZ Novo mesto: Znak za zasluge: Ignac Barle, Janec Brajkovec, Urban Fabijan, Anton Jakš, Jože Kastelic Anton Malnarič, Avgust Mežnaršič, Stanko Slapšak.

Lovske zveze ostalih republik:

Red za lovske zasluge I. stopnje: general. polkovnik Otmar Kreačič, podpredsednik Glavne lovske zveze Pero Trutin, sekretar Glavne lovske zveze Karlo Mrazovič, predsednik Lovske zveze Hrvatske Lazar Raić, direktor lovskega muzeja LZ Hrvatske dr. ing. Alija Karahasano-

vič, tajnik Lovske zveze BiH Jovan Beljanski, predsednik Lovske zveze APV Zlate Biljanovski, predsednik Lovske zveze Makedonije.

Red za lovske zasluęe II. stopnje: Ljubiša Ivković, svetnik Glavne lovske zveęe; Boęo Hrvoj, tajnik Lovske zveęe Hrvatske; ing. Drago Andrašić, načelnik uprave za lostvo NRH; ing. Ljubo Obradović, Risto Dukovski.

Ad 5) — c) Preostale Priročnike za strokovne lovske izpite prevzame LZS in jih razproda področnim lovskim zvezam. Drugo leto naj se izda vsebinsko izpopolnjena izdaja Priročnika.

Prvi lovski prapor na Primorskem

Bogate notranjske gozdove, kjer najde človek skoraj še pragozd in kjer ima divjad vse polno naravnih zatočišč, si danes družno deli pet lovskih družin. Tam, kjer je nekoč vodil Windischgraetz svoje povablence na jelenjad, srnjad, medvede in drugo divjad, lovi danes domači lovec. Desettisoče hektarov najlepših notranjskih lovišč upravljajo družine: Tabor, Pivka, Prestranek, Postojna in Otok.

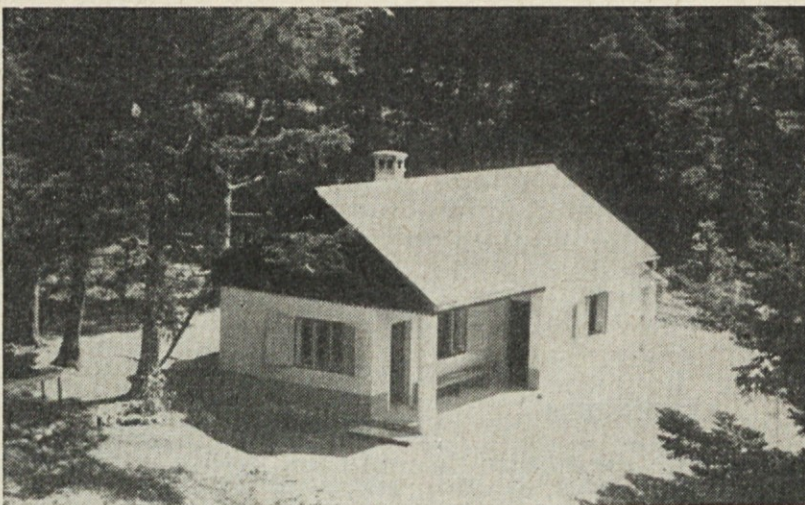
Lovska tradicija ima po teh krajih stare korenine, pravzaprav tradicija divjih lovcev. Saj domači človek skoraj ni mogel drugače. Kdo ve, če ni bil sam Martin Krpan od sv. Trojice, poleg tihotapca angleške soli, tudi divji

lovec, saj ga je morala številna divjad okoli domačije naravnost izzivati. Bogata lovišča in lovska strast pa sta našli že zgodaj svoj odmev tudi v dobri slovenski lovski organizaciji, ki sodi prav gotovo k začetkom lovske organizacije na Slovenskem sploh. Že v preteklem stoletju so imeli v Postojni svoje lovsko društvo HUBERTUS in skoraj hkrati tudi v Pivki leta 1902 svojo lovsko družino. Italijanska okupacija je pretrgala razvoj domačih lovskih družin, domači lovci so postajali divji lovci iz upora proti italijanskim priseljencem, ki so se šopirili kot lovci po pivški dolini,

zraven pa brez lovskega čuta in odgovornosti ropali najlepšo divjad. Notranjska lovišča na italijanski strani so bila med obema vojnama zanemarjena, opustošena. Šele po vojni so se razmere docela spremenile in je lovstvo po teh krajih doživelo prerod. Načrtno so pričeli skrbeti za lovišča, povečalo se je število članstva, utrjevati se je začela lovska disciplina. Vse notranjske lovske družine se lahko ponašajo z lepimi uspehi in med njimi ne najmanj lovska družina PIVKA, ki je v zadnjem desetletju doživela popolno preobrazbo.

Že pred leti je uspešno pripravila proslavo 50-letnice lovstva v Sloveniji. Od takrat so pivški lovci dali in izvedli marsikatero zamisel. Nekaj let je tega odkar so s prostovoljnim delom in dobro organizacijo dogradili svoj lovski dom in ga v septembru 1959 slovesno odprli pod Debelo goro, sredi morja jelk od Snežnika in Kočevskega roga do Gorskega Kotarja. Od njega je čudovit razgled na senoęeti okrog Sv. Trojice, Lonce, na Gornjo Pivko. Ne daleč stran je pred stoletji stala vas, rojstni kraj Martina Krpana. Za domom so na vse strani gozdovi, polni divjadi, polni presenečenj in užitkov za lovce in za vse, ki ljubijo nepokvarjeno naravo. S tem domom je 60 pivških lovcev pokazalo kaj zmore požrtvovalnost, s tisoči ur prostovoljnega dela ter samozavest in vera vase. Letos je kot četrta lovska družina v Sloveniji in kot prva na Primorskem, 21. avgusta razvila svoj lovski prapor, ki ji je upravičeno v ponos.

Predsednik lovske zveęe Slovenije je ob razvitju prapora izrekel pivškim in ostalim lovcem

Lovski dom LD Pivka, pod Debelo goro

Odprtje lovskega doma LD Pivka, pod Debelo goro, v septembru 1959

tehtne besede priznanja in spodbude. Udeležba občinstva ter zastopnikov vseh sosednjih lovskih družin in predsednika Kluba tržaških lovcev, je potrdila pomembnost dogodka, ki je mejnik za vso lovsko organizacijo na Primorskem. Ob tej priložnosti je lovska družina Pivka prevzela obvezo, da bo poskušala vsako leto organizirati tradicionalno srečanje vseh primorskih lovcev. Med številnimi gosti so bili domači lovci najbolj veseli, poleg predsednika svoje organizacije, dolgoletnega prijatelja in enega najstarejših lovcev v Sloveniji, hkrati tudi ustanovitelja te družine leta 1902, Otona Bittnerja, ki je ob tej svečanosti zaslužen prejel častni znak Lovske zveze Slovenije.

Ni naključje, da je četrti lovski prapor na Slovenskem dobil kar 4 trakove: Lovske zveze Slovenije, Tržaškega kluba lovcev, Lovske zveze v Postojni in podjetja Javor v Pivki ter 91 častnih žebličev, številni pivški lovci pa zaslužena častna priznanja.

Lovski prapor LD Pivka

V bodočih letih nameravajo pivški lovci postaviti še en lovski dom v Špilarjevem lazu, kjer so že začeli zbirati gradbeni material in pripravljati načrte. Vsi načrti so usmerjeni v to, da utrdijo lovsko organizacijo, jo razširijo z novim članstvom in da vzorno skrbijo za lovišča.

Tam, kjer je v starih časih Martin Krpan tovoril sol in kjer

so še pod Italijo kot divji lovci morali domači ljudje na skrivaj zalezovati divjad, preganjani od tuje oblasti, je danes pivški lovec svoboden gospodar in lastnik vsega bogastva in lepote, ki jo skrivajo v svojih nedrih nepregledni gozdovi Javornikov in Snežnika, do hrvaške meje.

Maks Smrdel

POZIV VSEM PODROČNIM LOVSKIM ORGANIZACIJAM!

LOVEC kot glasilo lovske organizacije, bi moral objavljati več dopisov oziroma člankov o življenju in delovanju lovskih organizacij, lovskih družin in lovskih zvez. Zato je treba organizirati z njimi boljše stike. V ta namen je upravni odbor LZS na svoji seji 19. novembra 1960 sklenil, da področne zveze zadolže po enega svojega člana, ki bo odgovoren za dopisništvo. Področne lovske zveze naj pa zadolže za dopisništvo tudi lovske družine. Te naj izmed svojega članstva določijo za to nalogo primerne ljudi.

Lovske zveze naj bi redno pošiljale kratka in stvarna poročila o sklepih svojih občnih

zborov in posvetovanj ter o obravnavanih važnejših problemih, ki bi zanimali ostale zveze in družine. Prav tako naj bi poročale družine o stvareh širšega pomena, kar bi služilo medsebojnemu obveščanju in s tem zblizovanju v glediščih na družinske lovske probleme in sklajevanju sodelovanja. Tako bi bilo glasilo res glasilo lovske organizacije, ki bi zblizovalo članstvo v sožitju za napredek našega lovstva.

Mimo tega bi mogli poročevalci v družinah zbirati in posredovati uredništvu zanimive dogodke iz narave in življenja divjadi, od lovcev, ki jim pisanje ne gre izpod rok, a vedo dosti doživljajev, ki bi obogatili Lovski oprtnik.

Poročila pošiljajte neposredno uredništvu.

Upravni odbor LZS

Lovski izpiti

V novembrskem terminu 1960 je bilo za izpit prijavljenih 77 članov lovskih družin. K izpitu je prišlo 60 članov, od katerih je 1 takoj v začetku izpita odstopil, 33 je prejelo pozitivno oceno, 15 negativno oceno, 11 pa ima ponavljalni izpit iz 1 predmeta. Izpit je položila komaj polovica članov.

Rezultat izpitov ni dober. Danes je lovcu na voljo že obširna lovska literatura, v kateri je snov za lovske izpite temeljito obdelana, na voljo pa so tudi predavatelji. Naloga bazenskih enot bo taka predavanja organizirati.

LZ Ljubljana

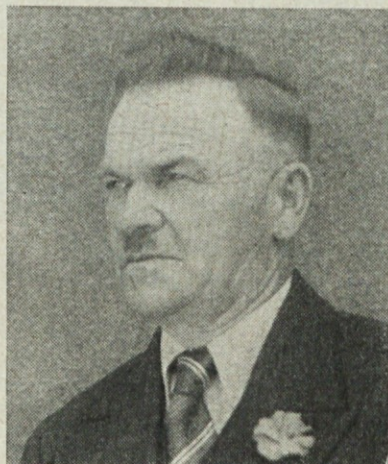
UMRLI SO:

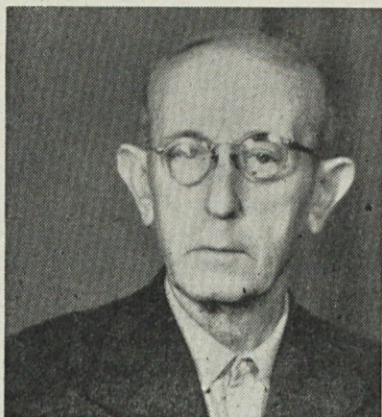
Anton Vahtar, dolgoletni starešina in častni starešina LD Mengeš, je postal žrtev prometne nesreče ravno na svoj 76. rojstni dan. Razgledani in iznajdljivi ključavničarski mojster, ki je na svojem domu postavil mlin na veter, ki še vedno goni črpalko za vodo, je bil odkrit in požrtvovalen lovski tovariš, lovec in gojitelj divjadi.

Naj mu bo trajen in časten spomin!

LD Mengeš

Lojze Černe, od ustanovitve zgleden član LD Medvode je 62 let star tragično preminul pri prometni nesreči.

Ignac Marinčič, Jakelnov Nace, polkovnik v p. 80-letnik, dolgoletni član LD Št. Vid pri Stični in spočetka član slovenske lovske organizacije. Stari, kremeniti lovski korenini kličemo še na mnoga zdrava in zadovoljna leta!

Lovci LD Št. Vid pri Stični

Redakcijski odbor za izdajo almanaha ob 40-letnici Društva ljubiteljev ptičarjev opozarja vse lovske družine in lovce, da je zadnji termin naročil za almanah do 1. februarja 1961. Naklada almanaha je omejena.

DLP

Lovcem — vodnikom želim ob jubilejnem letu 40-letnice Društva ljubiteljev ptičarjev veliko uspeha pri učenju in vodenju svojih štirinožnih prijateljev.

Pleničar Vladimir, preds. DLP

LOVSKE LATINSKE IN ŠALJIVE

»Gluha šoja«

Po interni otvoritvi kože LD Krekovše, sva se rano zjutraj šla skušenim lovцем Lojzetom T., »prezračevati« na srnjaka in sva vračajoč se opazila šoja. Lojze me takoj po idrijsko spodbudi: »Miha, dej je!« Sprožim staro risanico prvič, drugič, šoja se ne zmeni. Lojze se hudomušno nasmehe: »Je bam pa jest,« in osmodi s svojo. V moje zadoščenje se šoja samo obrne in preskoči na drugo vejo. Lojze pa jezno: »Pejva, te Suja je gluha...«

M. F.

Doživljaj »Capača L.«

Ni se še svitalo, ko sem 1958 določeval čakališča in dajal zadnja navodila za lov na divje prašiče. Ob šestih smo se po čakanju sešli na stojišču pri »Capaču L«, ki nam je ves preplašen pripovedoval. Ob šestih se spustim z drevesa na zborna mesto, ko ugledam gmoto, ki se plazi proti meni. Prepričan, da je M. M. ga jamem na lahko klicati. Že sem mislil, da je medved, ko se na 40 korakov izlušči kapitalen merjasec. Brž pihalnik k licu, da ga prevrnem na ščetine — po vseh pravilih

balistike — in »cek« iz desne, »cek« iz leve. Kaj sedaj? Merjasec se je jel nekam sumljivo oglašati in obračati proti meni, jaz pa urnih nog in rok — slava našim prednikom — nazaj na drevo. Pri-povedovanja, merjenja razdalje med »Capačem« in pujsom, ogledovanje puške in nabojev, ni bilo malo. Toda, ostal je le sled divjega prašiča in sled strahu »Capača« pod drevesom.

A. K.

Zakaj je zginilo jezero?

Pred leti je bila na Finskem, v deželi tisočih jezer, huda zima, da so jezera hitro zmrzovala in so race iskale nezamrznjene vode. Tako se je veliki jati posrečilo, da je našla pod večer manjše plitvo, nezaledenelo jezero in se je spustila na vodo prenočevati. Ponoči je pa tudi to jezero zamrznilo in racam vklenilo noge v led. Drugo jutro so lovci opazili race in jih jeli obkrožati. Race so se splašile in se z glasnim vakanjem vzdignile v zrak, s seboj so pa odnesle tudi ledeno ploščo. Tako je jezero za vselej zginilo.

Ivan Verovšek

Bizeljski lovci so varčni

Če se pehaš ves dan po njihovih hribih za zajci, pa si končno po malici žejen, imajo Bizeljčani vedno prazne steklenice.

Kadar so pa oni pri nas po lovu in po jedi žejni, slastno in z užitkom pijo kislo šmarnico in jo hvalijo, ker imajo vedno pomanjkanje želodčne kisline — pravijo.

F. Z. LD Kapele

Ali naj ti še povem, kako sem tegale medveda uplenil.

O hvala, saj vem, da je kar iz kože skočil, ko te je zagledal.